

Nr. 7/8.

1927. a.

Naised ja lapsed,

kas on Teie tulevik kindlustatud?

Lääne-Euroopas ja Ameerikas on peaaegu iga perekonnaisa kusagil elukinnitusseltsis kinnitatud. Kuidas on need lood meie juures? Aidake kaasa, et elukinnituse sotsiaalne tähtsus ka meie maal teatavaks saab. Paarsada marka kuus, mis Teie hääl päivil sel viisil kõrvale panete, toovad Teile hädapäevil rikkalikku vilja. 30-ne aastane isik võib oma omaksetele kapitali 100.000 mk. suuruses kindlustada, makstes 200, mk. kuus. See oleks igapäevane väljaminek umbes 6 marga suuruses.

Kodumaa Kinnitus A.-S. „EKA”
Tallinn, Pikk tänav nr. 6,

omas majas, on kõige odavamad preemiad ja kõige suuremad vastutussummad. Järelikusimus ei kohusta Teid millekski. – Kirjutage postkaart, andke omad soovid üles ja Teie saate kohe täitsa mittekohustava eripakkumise.

AKTSIASELTS „SILVA“

TALLINN, Merepuiestee 17

TELEFONID : kontoris 9-29 ja 13-80; kaupluses 18-09

Telegrammide aadress: „SILVA—TALLINN“

Igasuguste põllutööriistade ja masinate, kunstpõllurammu, soola jne. ladu ja müük

Igasuguste ehitusmaterjalide nagu palkide, laudade, lubja, tsemendi, gipsi, katusepapi, katusepleki; igat sorti raua, raudtalade, naelte jne. ladu ja müük

Igasuguste metsamaterjalide ostmine, ümbertöötamine, müük ja eksport

IGA RIIGI- JA OMAVALITSUSTEENIJA PÜHAIM KOHUS

on oma häälekandjat „SIDEET“ kaastöö ja tellimisega toetada.

*Ajakiri Side on ainuke Eestis,
mis kaitseb riigi- ja omavalitsusteenijate huvisid ja võitleb
nende parema käekäigu eest.*

SIDE

Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu häälekandja.

Toimetuse kolleegium: **A. Lepp** (üldriigiteenijad – kolleeg. esimees), **J. Koff** (post), **J. Rukki** (raudtee – kolleeg. sekretär), **A. Michelson** (vastutav toimetaja).

Tellimise hinnad:		Ilmub 1–2 kord kuus		Kuulutuste hinnad kuus:	
Aastas postiga . . .	Mk. 200.—	Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudtee ladudes, Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliita kuuluvate organisatsioonide ja nende osakondade juhataste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.		Terve lehekülge	Mk. 3000.—
Poolaastas	„ 100.—			Pool lehekülge	„ 1500.—
Üksiknumber		Toimetuse ja talituse:		Veerand „	„ 750.—
15 mk.		Tallinna, Tehnika t. 16-c. Telefon: Balti keskjaam 221.		Kaheksandik „	„ 400.—
				Tekstis 50 prots. kallim.	

Nr. 7/8

April 1927 a.

IV. aastakäik.

Riigiteenija pühade mõttemõlgutused.

Lihavõtte pühadega ärkab talveuinakust kevade, lõõb õitsele elu. See on lootuste ja ootuste püha. Püha inimestele ja loodusele. Lihavõtted on usk elu võidusse surma üle, kadumata usk selle olemasolusse ja kasvusse, mis tingib elu alalhoiu, elu paranduse. Usk ja lootus on inimesele hädatarvilikud. Miski ei püsi inimhinges nii vastupandavalt kui lootus, soov ja tahe seesmisest rõhumisest valla pääseda. See on tahe elada, tahe, millest lootus ja usaldus lõpmata uut jõudu saavutab. See on tunne, et hea kurja üle, tõe vale üle viimaks võidule pääseb.

Tänapäev on aga palju julgust vaja, et ütelda: Meie usume ja loodame, vaatamata kõige peale. Iseäranis palju julgust peab riigiteenijal olema. Meil on raske sellesse uskuda, et kord saavutame oma õiguse ehk vähemalt selle, mis meile võimaldab kõige lihtsama ja tagasihoidlikuma kindla äraelamise. Kuid see tung, see uskumissund sellesse, et vaatamata kõigele see tarvilik kord siiski teostub, on elutahe, elusk. Vaatamata kõige kurvematele kogemustele elab teenijaskonnas usk, et viimaks ikkagi majanduslik õiglus ja majanduslik hädatarvilikkus majanduslikust „ainult tänapäeva jaoks“ jagu saab, sest tasu- ja palgaprobleemi taga seisab pealetungivalt tööpuuduse probleem. Meie usk lõpulikku võitu ei ole pimedaks usuks. Oleme veendunud, et asjaolud muutuvad, sest elualalhoiu instinkt sunnib riike ja valitsusi, massidele võimaldama tarvisminevaid abinõusid elamiseks, milline asjaolu ka tööpuuduse tondile lõpu teeb. Praegusel momendil on tööpuudus kohutav. Peale registreeritud töötaolijate on veel kogukas arv teadmata täielisi ja osalt tööta tööjõude, [sest lugemata suured hul-

gad on praeguse rahvamajanduse tegevuses üleliigsed. Miks on see nii? Peab see nii olema? On see tõesti pika sõja paratamata tagajärg? Nii küsivad päevast päeva paljud, kes raskes viletsuses, viletsuses mitte just sellepärast, et see sõja paratamata tagajärg on, vaid peaauslikult sellepärast, et väikestel, omakasupüüdjatel gruppidel on võimalik olnud sõjaõnnetusest kasusid hankida. Kui see mitte ohjeldamata egoism ei oleks, mida sõjaosaliste riikide valitsused ei ole suutnud või tahtnud juurteni hävitada, siis oleks sõja läbi korrafuse sattunud rahvaste majandused peagi sama tegutsemisvõimulised olnud kui enne sõda. Ja täna, kus üheksa aastat sõjast möödunud, oleks nad palju edukamalt töötanud kui ennesõja-aastatel. Eluallikad, millistest rahvad endid toidavad, ei tohiks tänapäev vähemaannilised olla kui enne sõda. Vastupidi, nad võivad ja peavad täna rohkem andma kui siis. Kuid igas majandusharus on meil ehk seisak, ehk tagasimine. Majanduslikud vead ja moraalne lõtvus on masside viletsuse esimesed põhjused.

Hiljuti sai riigiteenija usaldus valitsuse vastu jällegi suure hoobi. Juba aastate kestvusel tunnistasid valitsus ja rahvaesitus ametniku sissetuleku elamiskuludele mittevastavaks. Juba ammugi oodati palgaolude parandust. Viimase aasta kestel ei räägitud muust kui ainult palgaküsimusest. Ka väljapool ametkonda seisvad ringkonnad (mõned üksikud) avaldasid arvamist, et ametnik ei või avalikult rahva ees „näljahädalise“ nimega tembeldatud saada. Kuid palju oli ka neid, kes isegi seda hädapalka paljuks pidasid. Ühele suurel kasul, teisele virelemine ehk halvemal juhusel kuristikku kis-

kuv ahastus tööpuuduse näol. Majandusliku egoismi vastu ei ole ükski rohukübe kasvama lõõnud. See egoism on pime ja hävitab lõpuks majanduse. Siin on koonduksoht, kus poliitiline rahvaõigus liig tõsiseks poliitiliseks rahvakohustuseks muutub. Enesehävitamise hädaoht on muutunud aastate jooksul suuremaks kui seda oli sõjaaegul hävitus vaenlaste poolt.

Peab veel mainima, et ennesõjaaastatelt päritud majandusalused praegu kõlbulikumad ei ole. Parandust ei too ka madalad palgad, pikk tööaeg, ületunnid, pühapäiviti töötamine ega kunstilisel teel kõrgeks aetud kaupade hinnad. On vale ja äärmiselt kahjulik nähtus, kui rahvast sunnitakse nälgimise teel end jälle jalule upitama. Päästeeks ummikust ei ole ka kahjuga töötavate ettevõtete toetamine ja kunstiline hingeseehoidmine. Peale sõja kerkis töötlusi ja ettevõtteid kui seeni sügisel, kuid paljud neist olid üürikese eaga, vaatamata, et kõigil neil elu sees hoida püüti ja ohral käel toetusi anti. Selle tagajärgi peab nüüd ametnik kahetsema, sest veel ikka kõlab: Majandus ei suuda ametnikkude palgakõrgendust kanda.

Ühel kui teisel on olnud juhus rahva elu jälgida. Ainult harva leidub mõni kutseala, kus elu nii külm ja karm kui riigiteenijal. Millega on seletatav nende suurearvuliste lõbustuskohtade (restoraanid, öölokaalid jne.) eksisteerimine kui mitte mõnede kihtide rahaküllusega? Kelle jaoks on need asutused, milliste sissetulek alati kindlustatud? Kaalutagu seda küsimust põhjalikumalt, siis võib kergesti veendumusele jõuda, et riigiteenijaskond nende kihtide hulka ei kuulu ja et ametnikkude peres ei või juftugi olla jõukusest, välja arvatud vast üksikud, kõrgemapalgalsed ja eesõigustatud. Iseseisev keskmine ärringfond on sellest ammu arusaanud ja ei ole riigiteenijaskonna palgakõrgenduse vastu, kuigi nad aastate eest teisel arvamisel olid. Palgakõrgenduse vastaseid tuleb teisalt otsida.

Kevadepäike tõrjub kaugusesse talveudu, võidab surmava külmuse; ta meelitab ellu looduse, annab uut jõudu inimesele, äratas uuesti, lootused, püüded. Vaatamata rasketele pettumustele usume meie siiski õiglusesse, usume valgusesse, elusse.

Nii ei saa edasi.

...А кому-ж на ум пойдёт на желудок пить голодный...
(Крылов).

Avaldades allpool meile tuntud kutsetegelase arvustava kirjutuse oma organisatsiooni möödunud tegevuse kohta, tahaksime loota, et need read riigiteenijaskonna tõsiset tähelepanu leiavad, sest siin näidatud puudused ei esine mitte ükski kõneallosavas organisatsioonis, vaid korduvad suuremal ehk vähemal määral ka paljus teistes. Soovitav oleks, praegust olukorda arvesse võttes, et uus Tallinna riigiteenijate ühingu juhatus lähemal ajal oma üksikasjalisema töökavaga avalikkusele esineks, seda enam et, nagu kuuleme, viimane peakoosolek muusika ja spordi toetuse ühingu eelarvest maha kustutas, soovitudes juhatusle sellega nähtavasti rohkem tähelepanu pöörata oma otskohese töö — kutseliikumise — arendamisele.
Toim.

1 apr. hakkas maksma uus koosseisude ja palkade seadus, ühes temaga ka uus riigiteenistuse seadus, ja arvatavasti ilmub pea riigikogust ka uus haiguskindlustuse seadus. Need kolm seadust kokku mitte ainult ei paranda alampalgaliste ja osa keskmiste riigiteenijate seisukorda, vaid muudavad ka senisest veelgi halvemaks niihästi majanduslikus kui just eriti õiguslikus suhtes. Nii peame konstateerima, et mitu aastat kestnud võitlus riigiteenijate enamuse elujärje kindlustamise eest on lõppenud kaotusega. See kaotus oleks aga märksa kergem kanda, kui ühes sellega konstateerida võiksime, et võitlus meile siiski midagi posi-

tiivset on andnud. Ta oleks pidanud meid õpetama, kuidas võidelda tulevikus, et võitlusel oleks paremad tagajärjed; oleks pidanud näitama meile, millised on põhjused, mis meid nüüd kaotusele viisid. Kahjuks näib, vähemalt nende ridade autorile, et me sellest kaotusest midagi õppinud pole.

Märtsikuu lõpus pidas oma, arvatavasti viimase, peakoosoleku likvideerimisel-olev riigi- ja omavalitsusteenijate ühingu Tallinna osakond. See organisatsioon, mis oma liikmete arvu poolest on suurematest riigiteenijate organisatsioonest üldse, on eriti soodsais tingimuses selleks, et mängida väga tähtsast osa riigiteenijate võitluses olemasolu eest. Kuidas ta sellest oma ülesandest aru on saanud ja seda täitnud, tohiks sellepärast huvitada mitte ükski tema enese liikmeid, vaid ka laiemaid riigiteenijate hulki; eriti veel sellepärast, et tema likvideerimise tõttu päevakorral on uue organisatsiooni loomine. Siin on aga tähtis, et kohe alguses õige alus, õige suun valitaks ja endisest puudusest kõrvale hoitaks. Kahjuks lubavad olemasolevad andmed oletada, et ka see uus organisatsioon — Tallinna riigi- ja omavalitsusteenijate ühing — vana jälgedes sammuda tahab; sellepärast on veel enam põhjust selle viimase tegevuse tundma-õppimiseks ja hindamiseks.

Ilgasugune kutseliikumine võib tagajärgi anda ainult teatud eeldustel. Oleme näinud, kas või näiteks meie

tööliskonna iseseisvusalgses kutseliikumises, et nende eelduste puudusel kutseliikumisest kui niisugusest tõsiselt juttu ei või teha. Esimene ja tähtsam nõue on siin, et kutseorganisatsiooni ümber oleks koondunud kõik või vähemalt valdav enamus vastavas kutse tegutsevaist isikuist; edasi on tarvis, et iga kutseühingu liige ka tõsiselt aru saaks sarnase liitumise tarvidusest ja valmisolekust igal ajal, üks kõigi ja kõik ühe eest välja astumiseks, et ta aktiivselt osa võtaks organisatsiooni tegevusest, aga mitte passiivse pealtvaatajana ei esineks. Liikmete loidus ja ükskõiksus on kutseühingu surm. Viimaks on tarvis, et kutseorganisatsioon oleks majanduslikult tugev, et ta võitluse puhkedes juba esimesel päeval fõhja kassa ees ei seisaks. Ilma tarvilise kapitalita kutseorganisatsioone ei saa kui sarnaseid üldse arvesse võtta, see on ainult pettekuku.

Kui me nüüd uuesti tagasi pöördume r. o. t. ü. T. o. juure ja vaatame, mis on tema teinud neis iga-suguse kutseliikumise algnõuetes, siis avaneb meile järgmine pilt:

Osakond tegutseb 1919 a. peale ja on suutnud oma ümber koondada ainult osa kõigist Tallinnas tegutsevaist riigi- ja omavalitsuse teenijaist; liikmete arv oli 1919 a. lõpul 430, tõusis 1923 a. oma haripunktile — 2056 peale ja langes viimase tegevusaasta lõpuks 1513 peale alla (erakordselt suur tõus 1923 a. on seletatav peamiselt sellega, et tööpäeva pikenduse puhul protestikoosolekule „Estoonias“ ainult liikmekaarfidega lasti).

Viimastel aastatel ilmsikstulnud liikmete arvu langus oleks arvatavasti veel märksa suurem olnud, poleks 1924 a. sisse saanud n. n. volinikkude-kogu, kuhu iga asutus vastavalt liikmete arvule esitajaid saatis. Nende volinikkude võrdlemisi energilise tegevuse tagajärjel on siis ka liikmete arv pärast langust 1924 a. enam-vähem püsiv olnud (Kutseorganisatsiooni liikmetest selle sõna tõsisest mõttes siin rääkida on küll natukene liiga optimistlik; õigem oleks neid vast nimetada liikmemaksu-maksjaks; et nad endid kutseorganisatsiooni liikmetena tunneksid, pole kuidagi avaldunud; peakoosolekuile näiteks ilmub 1500—1600 liikmest ainult 50—100 inimest!). Paremaks tõendusks sellele on asjaolu, et neis asutustes, kus volinikke kas pole suudetud valida või on nendeks valitud mitte küllalt energilised isikud, liikmeid vast ainult mõned üksikud on ehk need hoopis puuduvad.

Õieti on see volinikkude-kogu loomine ainus tähelepanuvääriv samm, mis osakond oma 8 aastase tegevuse keskes on astunud riigiteenijate kutseliseks organiseerimiseks. Peab aga kohe alla kriipsutama, et seda sammu ei saa kirjutada nende arvele, kes kogu aja osakonna juhtimisel olnud, vaid see on nende teene, kes 1924 a. juhatusse sattudes seal püüdsid teha tõsist tööd osakonna kutseühinguks arendamiseks ja keda praeguse juhatuse esimees viimasel peakoosolekul tänuks selle eest nimetas „üle-

võtjaks“, „punaselipu tõstjaks“ jne. See volinikkude-kogu, kui teda oleks arendatud nii, nagu selle mõtte algatajad ja tema ellukutsujad ette nägid, oleks võinud saada tähtsamaks teguriks osakonna tegevuses. Kahjuks ei tähtsustatud see loofus, sest mõtte algatajad tõrjuiti juba järgmisel aastal juhatusest õieti veel pooliku töö juures eemale. Nende järeltulijail, kes olid ka nende eelkäijad, puudus kas arusaamine või tahimine selle instituudi tähtsuse mõistmiseks. Küll jalkati esialgu nagu kombe täiteks volinikkude-kogu kokkukutsumisi, kuid et tema otsuste ja arvamistega juhatuse enam ei arvestanud, siis kadus ka volinikkudel huvi asja vastu, ja nii võis viimasel koosolekul endise 30—40 voliniku asemel 5—10 näha. Kui aga needki viimased mohikaanlased juhatuse tegevust hääks ei saanud kiita, neid arvestama asusid, siis ei kutsutud neid üldse enam kokku ja volinikud muutsid ainult liikmemaksude vastuvõtjaks ja juhatuse piduteadaannete edasiandjaks kohtadel.

Peale selle ainsa sammu ei või osakond oma tegevusaja kohta tuua ainuski näidet positiivse organiseerimistöö üle. Ei ole tehtud midagi, et koondada kõiki riigiteenijaid kutseühingu ümber, et neile selgitada kutseliikumise vajadust, nende vastastikkusi kohustusi, teid oma nõuete rahuldamiseks. Kuidas võibki siis imeks panna, et osakonna peakoosolekule ilmub 1500 liikmest 50—100 inimest.

Võiks aga vast arvata, et osakonna juhatuse, kuigi ta organiseerimistöö pole suutnud midagi positiivset korda saata, paremaid tagajärgi on osanud saavutada osakonna majandusliku seisukorra kindlustamisel. Aga ka selle arvamise ekslikkus selgub meile kohe, kui meie osakonna tulude-kulude aruandeid lähemalt silmitseme. Et mitte asjata suureks ajada arvused osakonna esimeste tegevusaastate kulude-tuludega, mis vähem huvi pakuvad, võtame vaatluse alla viimase kolme tegevusaasta omad. Osakonna aastaaruannete järgi on need tuhandedeks markadeks ümardatult järgmised.

A. Tulud (1924—1926).

1. Liikmemaksu	mk. 357,0
2. Toetusi riigilt ja omavalitsuselt	„ 375,0
3. „ ühingu liikmeilt	„ 25,0
4. Pidudest, huvireisidest, võõruspidudest	„ 181,5
5. Mitmesuguseist muist allikaist	„ 29,5

Kokku mk. 968,0

B. Kulud (1924—1926).

1. Pidudeks, huvireisideks, võõruspidudeks	mk. 524,0
2. Restoraani võla katteks	„ 125,5
3. Spordi ja muusika toetuseks	„ 105,5
4. Trükitöödeks ja kaniselei-kuludeks	„ 84,5
5. Ruumide üüriks ja koristamiseks	„ 77,5
6. Juhatuse ja kaniseleitööde palkadeks	„ 70,0
7. Surnud liikmete mälestamiseks	„ 30,5

8. Liikmemmaksuks r. o. t. ü. kesknõukogule „	31,0
9. Balti riigiteenijate kongressist osavõtm.	25,0
10. Kirjanduse muretsamiseks ja „Side” toetus	21,5
11. Mitmesugusteks kuludeks	28,0

Kokku mk. 1.123,0

Need arvud kõnelevad küllalt selget keelt. Osakond on pidanud nende kolme aasta jooksul kulude kaffeks ära tarvitama kõik omad sissetulekud; vähe sellest, — on pidanud riigilt ja omavaitsustelt kerjama teist nii palju toetusi ning pärast seda ikkagi veel ümarguselt 150.000 marka varem kogutud kapitalidest sellele juure lisama. Siin on aga arvesse võtmata veel ligi 60.000 mk. liikmemaksu võlga r. o. t. ü. kesknõukogule, mis kongressi otsusel kustutatud. On vist küllalt selge, et siin enam mingit juttu ei või olla osakonna majandust. kindlustamisest!

Veel kurvemaks muutub aga pilt, kui kulutatud summasid lähemalt analüüeerime. Peod, võõruspeod, kõrts, sport, muusika on neelanud ligi 70% kõigist väljaminekuid; järgmise grupi ligi 25% moodustavad üür, kantseleikulud, juhatuse tasu ja surnud liikmete mälestamine ja lõpuks on siis peaaegu 7% läinud otsekohesteks kutseliikumise tarveteks liikmemaksuna kesknõukogule, kirjanduse muretsamiseks ja kutseorgaani toetamiseks ning kongressist osavõtmiseks. Kas on üldse võimalik maalida kurvemat pilti ühe kutseorganisatsiooni tegevuses ajal, kus käimas on kõige kibedam võitlus tema liikmete olemasolu tingimuste parandamise eest? Vaevalt küll. Kõrts, peod, muusika, sport — need on alad, millel teguseb sel ajal kutseorganisatsioon. Riigiteenijailt kogutakse kokku sajadtuhanded margad mitte selleks, et nende abil püüda saavutada olukorra parandust, vaid selleks, et üksikud jalgpalli lüüa, teised omale eraselside toetamise kaudu seal auliikme kohi muretseda ja kõrtsi pidajad oma taskuid täita võiks, lastes oma eest maksusid ja muid kohususi kanda. Tõesti, nende aruannete järgi otsustades on õigus neil, kes maal ringi käivad ja rahvale seletavad, et

riigiteenijad asjata hädaldavad oma elutingimuste üle! Samuti ei maksa kellegil imesfada, et kaotajatena võitlusväljalt lahkusime. Kas samase olukorra juures võis teistsugust tagajärge üldse oodata!

Kõik see kui minevik oleks võinud ka rahulikult minevikku vajuda ja ainult hoiatava näitena tarbekorral esile kerkida, meid uute eksisammude eest hoiatada, kui sarnase olukorra lubamatusest aru saadaks ja sellest vastavad järeldused tehtaks. Aga nagu juba ülemal tähendatud, tahab selle õnnetu osakonna järeletulija just samale teele asuda. Ja see asjaolu ei luba vaikida; see sunnib asju nii vaatama, nagu nad tõeliselt on; sunnib otsima väljapääseteid ja võimalusi.

Uue organisatsiooni ajutine juhatuse (mis koosneb endise juhatuse liikmeist ja peakoosoleku poolt alaliseks kinnitati) oli kokku seadnud tulude-kulude eelarve käesolevaks tegevusaastaks. See eelarve oli täpne koopia ülemalloodud aruannete kokkuvõttest, ainult väiksemas määras. Niisama tõendas ka juhatuse kogu ülesastumine peakoosolekul (kus jällegi ainult 70 inimese ümber oli), et keegi ei tarviise olla kahevahel selles, et uus ühing täpselt vana jälgedes sammuda tahab. Peod, muusika, sport olid jällegi ainsad ülesanded, millede teostamise juhatuse oma ülesandeks seadis; otsekohestes kutsehuvid — neid ei puudutanud juhatuse poole sõnagagi.

Sellepärast seisavad need Tallinna riigiteenijad, kes ei kuulu mitmesugustesse erikutsede jaoks loodud organisatsioonidesse, valiku ees — kas lüüa käega igasuguse kutsehuvide kaitse peale ja sammuda edasi senist rada (otsida uut kõrtsi, kuhu oma penne koguda), või sammuda seda teed, mida mõõda on sammunud kogu maailma palgateenijad oma elutingimuste parandamisel. Kuhu meie esimesel juhusel välja jõuaksime, seda näitab mõõdunud palgavõitlus, kuhu viimasel — terve maailma palgateenijate saavutused. Arvatavasti ei tohiks valik raskusi sünnitada. See valik peaks aga sündima pea, sest võitlus pole veel kaugelki lõpul ja meie peame ta lõppude-lõpuks võitma, või meie jääme elule jalgu ja hävineme.

Civil servant.

Palgavõitluse kroonika.

Palk. Teatavasti ei lahenda 1. aprillist s/a maksmapandud uued palgad alampalgaliste ja suurema osa keskmiste suhtes palgaküsimust. Võitlus organiseeritud riigiteenijate varemalt ülesseatud ühiste nõudmistele teostamiseks kestab edasi. Esiplaanile on nihkunud nüüd lubatud teenistusvanustasu nõudmine.

Haiguskindlustus. Ühtlasi hoiab meeli ärevil ka uus riigiteenijate haiguskindlustusseadus. Nagu teada korraldati seni arstiabi riigiametnikkudele ja

tööliste Vab. Valitsuse 1920. a. ajutiste määruste põhjal, mis välja kuulutatud R. T. Nr. 26/27-20 a 1 aprillist, riigiteenistuse seaduse maksamahakkamisega, on aga need ajutised määrused vormilikult oma maksuse kaotanud, kuna riigiteenistuse seaduse § 23 nõuab, et: „riigiteenijatele ja nende perekonna liigetele peab arstiabi kindlustama eriseaduse alusel” Vab. valitsus, riigiteenistuse seaduse maksamahakkamisega 1. apr. s/a. arvestades, töötaski välja

vastava eriseaduse ja esitas ta riigikogule mineva aasta lõpul (7 XII 26 a.). Kolm kuud hiljem, nimelt 19. III. s/a. esitas riigikogu sotsiaalkomisjon omakordseaduse eelnõu riigikogu pleenumile, kus ta teatavasti 5 aprillil s/a II. lugemisel vastu võeti ja järgmisel päeval — 6 apr. — valitsevate rühmade enamuse poolt, kes valitsuse eelnõu ei toetanud, läbi kukutati.

Sündis midagi arusaamatut. Valitsus on esitanud kiire iseloomuga seaduse eelnõu ja nõuab tema vastuvõtmist. Valitsuse koalitsiooni kandvam osa — põlumehed — püüavad aga nii komisjonis kui riigikogus iga valitsuse seisukoha maha hääletada. Valitsuse tahtmist toetab, nii imelik kui see ka paistab, vastasrind — tööerakondlased ja sotsialistid koos keskrühmitustega. Kui vastasrind siis viimati, et selgusele jõuda, kas valitsuse ettepanekutel koalitsiooni rühmade üldse poolehoidu on, hääletusel erapooletuks jääb — siis kukutatakse valitsuse ettepanek hiilgavalt läbi: poolt hääletab ainult 14. Et rumalat seisukorda kuidagi päästa, esitab valitsus selle järele riigikogule üheparakrahvilise seaduse-eelnõu, millega erivolitusi nõutakse selleks, et 1927./1928. eelarve-aasia jooksul riigiteenijate haiguskindlustust korraldada valitsuse äranägemise järele — eelarves ettenähtud

krediitide piirides. Eelnõu esitati riigikogule ilma komisjoni andmata, kuid riigikogu, opositsiooni nõudmisel, kõrvaldas eelnõu harutamisel, andes ta ikkagi komisjoni, kust ta loodetavasti enam tagasi ei tule! Ühilasi anti valitsusele volitus riigiteenijate arstiabi korraldada endiste 1920 a. ajutiste määruste põhjal kuni uue eriseaduse vastuvõtmiseni.

Kuuldavasti kavatses valitsus nüüd riigiteenijate haiguskindlustuskorraldust uuele — haigekassale — alusele rajada.

Praegu kogutakse andmeid, ja kui nad koos, siis asutakse uue eelnõu kokkuseadmisele ja määratakse ära ka maksunormid haigekassa heaks riigi ja riigiteenijate eneste kohta.

Ametnikkude reserv. Töö-hoolekande ministeeriumi juures asuv ametnikkude reserv algas hiljuti tegevust uue korralduse (R. T. 34-27 a.)-alusel. Reservis on üldse registreeritud 311 ametnikku. Välja on langenud kas kohasaamise või registreerimise mitteuendamise puhul 116. Järele on jäänud aprilli lõpuks 195 ametnikku.

Lähemal ajal kavatses keskliit esineda valitsusele parandusettepanekuga ametnikkude reservi korralduse asjus.

Läti ametnikud ja töölisel organiseerimise alal meist kaugel ees.

Palgad palju paremad kui meil.

17-18 aprillil Tallinnas ärapeetud ametiühisuste konverentsist võttis osa Läti ametiühisuste Keskbüroo kirjasaatja. Oma tervituskõnes andis ta ka lühikese ülevaate Läti ametnikkude ja tööliste organisatsioonidest ja palgatööliste palgaoludest ja tööttingimustest. Toon allpool selle ülevaate lühikese kokkuvõtte.

Läti ametiühisuste Keskliitu kuulub 17 organisatsiooni 17.000 liikmega. Organisatsioonidel on 144 kohalikku osakonda. Üks suurematest organisatsioonidest, mis Ametiühisuste Keskliitu kuulub, on Raudteelaste Keskühing, 4200 liikmega. Ühingul on 27 kohalikku osakonda. Järgmise tugevama organisatsioonina osutub trükitööliste ühing 2300 liikmega. Ka posti-telegraafitelefoni teenijate Keskühing kuulub Ametiühisuste Keskliitu

Keskliidu kassa sissetulek oli möödunud aastal 275.000 latti, umbes 20 miljonit Eesti marka.

Ametiühisuste Keskliit kuulub Rahvusvahelisse Amsterdami Ametiühisuste Liitu. Seda ühendust hindavad Läti palgatöölised

väga kõrgelt, sest et see reaalseid tagajärgi on annud. Möödunud aastal tahtsid ühe töötüli puhul Läti vabrikandid lokaudi välja kuulutada. Toetudes Amsterdami Ametiühisuste Liidu abile astusid Läti tööliste organisatsioonid julgesti sellele ähvardusele vastu ja lokaut jäi teostamata.

Üldiselt on möödunud aastal Läti tööliste organisatsioonide poolt korraldatud 53 streiki. Et streigid äärmiselt ettevaatlikult ja hästi ettevalmistatult korraldatud olid, siis lõppesid 80% streikidest tööliste võiduga ja ainult 20% kaotusega.

Võrreldes Läti palgasaajate, olgu see ametnikkude või tööliste, palka Eesti tööliste ja ametnikkude palgaga, peab konstateerima, et Läti palgad palju kõrgemad on ja Lääne-Euroopa palgasaajate palkadele lähenevad. Seda edu võlgnevad lätlased oma agarusele organiseerimises. Organisatsioonide liikmed maksavad järjekindlalt liikmemaksu teatava protsendi suuruses palgast ja selle tõttu on ka aineliselt Läti tööliste ja ametnikkude organisatsioonid palju paremas seisukorras kui meie omad.

Mis puutub töö tingimustesse, siis on 8 tunniline tööpäev igalpool maksev, välja arvatud põllutööd.

Haigekassad on igalpool sisse seatud. Töölised maksavad haigekassasse 2% palgast, ettevõtjad vastavalt sellele 4% ja riik 2%.

Õnnetujuhtumiste vastu on töölised kinnitatud. Sellekohane seadus aga jätab veel palju soovida. Selles suunas peetakse organisatsioonide poolt võitlust.

Ka on tõstetud küsimus ülesse töökohute ellukutsumise kohta, kus kiirendatud korras tööüli küsimusi lahendatakse. Seni

on aga jõutud niikaugale, et harilikudes kohtutes töötüliküsimused kiirendatud korras lahendatakse. Näiteks kaebused saamatajäänud palga kohta peavad mitte hiljem kui kahe nädala jooksul lahendatud olema.

Lõpuks tähendas Läti seltsimees, et kui ametnikkudel ja töölistel puuduvad tugevad teguvõimsad organisatsioonid, siis võivad ka kõige demokraatlisemad seadused ja määrad, mis palgasajate töötingimusi ära määravad, ainult paberile jääda. Toob selle tõenduseks näiteid. Sellepärast soovib Eesti tööliste ja ametnikkudele väsimata tööd ja ohvrimeelsust organiseerimise alal.

Profssionaal liikumine ja tööliikond Ameerikas.

Ameerika Ühisriikides püüab tööliikond tööliiklastest välja, et pääseda kapitalistide klassi. Ameerika töölise südamesoov on, kui ta mitte mõni lootusefa ori ei ole, oma ametialal alatasa kõrgendusi saada ehk ajajooksul varandust koguda, mis tal lõpuks võimaldaks äraelamise tööd tegemata. Nii toimib Ameerika tööliste rõhuv enamus.

Ametiühisorganisatsioones peetakse aru, kuidas ühinguorganisatsiooni mahutada ehk kuidas ühiselt äri teha. Ühe suurema ametiühisusajalehe viimase numbri esikohal soovitati tööliste kapitali mahutada kaevandusühingutesse. Kuna Ameerika tööline professionaallikumist vähe hoolib, sest see ei anna temale pea midagi ja ei sobi kuigi tema vaadetega, tunneb ta äritegevuse vastu suurt huvi ja võtab sellest aktiivselt osa. Nii on sealne tööliikond viimase viie aasta jooksul üle 100 miljoni dollari äärmiselt kahtlastesse ettevõtetesse mahutanud, kuid see ei rõhu neid põrmugi, sest peale selle on töölised sealpool ookeani 15 miljardit dollarit hoiukassadesse hoiule pannud.

Möödunud talvel müüs Ameerika raudteede Keskühisus New-Yorgis ühe nädala jooksul ühe neljandikule oma teenijaist 68,000 aktsiat, ja viimase viie aasta kestvusel on riiklike ettevõtete aktsiad töölise

kätte läinud üle 700 miljoni dollari väärtuses. Miljonid töölisi omandavad aktsiaid. Ühisriikide tööline on südames ja praksis kapitalist ja soovib kapitalismi. Ta on oma pangad ellu kutsunud; praegu tegutseb umbes 30 tööliikpanka. Alguses nimetati neid ametiühisulisteks pankadeks, kuid iialgi ei olnud nad professionaalpangad ja ei saa ka iialgi niisugused olema. Nagu Ühisriikide töölised ise nii on ka nende ettevõtted kapitalismist läbi imunud ja töötaavad selle tähe all. Ameerika tööliikonna käes on suured varandused, ta oskab neid kasutada, suurendada. Tal on võimu ja mõju.

Läheb see Ameerika töölise kapitalistlikus Euroopa professionaaltegelaste – teoretikute vaadetega kokku? Ei. Nad oletavad, et Ameerikas seista ametiühisustel veel suur võitlus ees. Kuid elu ja „revolutsioon“ näivad seal sootu teises suunas arenevat kui Euroopas. Ameeriklased on kindlal arvamisel, et nad õiget rada sammuvad. Euroopa püüab talle mõnes järele aimata. Teises ei taha ta jällegi leppida sealsete vooludega, eitab neid kui ebaõigeid sama kangekaelselt kui teised neisse usuvad. Kumbal tõelik õigus – näitab aeg.

(„Eisenbahner“).

Normidest ja koosseisude koondamisest postiametkonnas.

Teatavasti on postiametkonna asutustes koosseisude kindlaksmääramine normide alusele seatud. Nii näiteks annab 500.000

kirja aastas ühe tööjõu. Neid norme on mitmel korral juba muudetud, nimelt selles mõttes, et minimaalsete ekvivalentide juu-

res maksimaalset töökvantumi saavutada. See võte, teenijatest välja pigistada võimalikult rohkem energiat, nendelt intensiivsemat ja kiiremat tööd nõuda, on ka tagajärgi annud, kuigi kahjuks teenijate eneste jõupingutuse ja tervise arvel. On vähendatud paljude asutuste koosseise. Mõnes kohas kuni 40- ja enam protsenti. Huvitav oleks aga tähele panna, kuidas postipeavalitsus nii libedalt koosseisude vähendamisega hakkama sai. Ei eksita vist mitte, kui arvatakse, et selleks tõuke ka preemiate seadus andis, seadus, mis paberil kaunis kena välja näeb, tegelikult vist aga kasutamataks jääb. Õndsas lootuses preemiate peale, katsusid mõnedki asutused vähema koosseisuga läbi ajada. Seal juhtus siis, mis juhtuma pidi: preemiat ei maksetud, küll aga vähendati selle eest koosseise, muutes töönorme, sest märgati, et inimesed enam töötada võivad, kui aga tahavad. Kui koosseisude vähendamist edaspidi sama diplomaatilisel ja samas tempos jätkatakse kui senini, siis võiks sarnane töö amerika-

niseerimine üllatavaid tagajärgi anda Lõputulemuseks oleks aga positiivne äärmine väljakurnamine. Sellele aga erilist rõhku ei näi pandavat, sest kokkuvarisevate asemele astuvad uued „diplomeeritud“ jõud, kellel ju kusagile pole minna ja midagi peale hakata. Neid vabritseeritakse ju nii suurel hulgal, et praegugi uksehoidja kohtade peale kümnete kaupa kandideerivad. Peab tähendama, et peavalitsuse juht erilist tähtsust annab diplomile. Selles suhtes näib ta küll erandeid tegevast väljamaadele järeleaimamise suhtes. Kas ei järgne sellest, et praegune diplomita teenija oma tuleviku perspektiive ainult musta prillide läbi tohib vaadelda?

Koosseisude koondamise suhtes olgu niipalju juurde lisatud, et 1925-1927 a. andmete kohaselt on asutustes teenijaid vähendatud peale 100 inimese. Töö juurdekasvu pole siis arvestatudki. Postipeavalitsuses inimesi vähendatud pole, nõnda et koondajad koondamist omal nahal ei tunne.

Proov.

Posti tuleku ootel istusime koos ja mälestasime mineviku elamusi. Kõne kaldus sellele, kuidas inimese ausust proovida ja härra S. jutustas:

„Teenisin siis Riia läheduses väikeses postiasutuses ametnikuna. Minu kaasteenijate pere koosnes, nagu harilikult veneaegsetes posti-telegraafi jaoskondades ülemast, postiljonist ja postisulasest. Eriti viimase koht oli meie asutusele alaliseks valulap-seks. Ei möödunud kahte-kolme kuud ilma, et meie jaoskonnas postisulased ei vahetunud. Põhjust selleks andis lähedal tööstuse linn Riia oma võrdlemisi palju kõrgemate palkadega, kui seda olid postiametkonna sulaste omad. Meie ülemale sünnitas see asjaolu palju muret, sest tundmata inimeste ametisse palkamine polnud just mitte kerge asi. Vaja oli ju igakord kuidagi viisi aimata, kas teenistusse astuja ka küllalt aus ja ustav inimene. Selleks mõeldi välja mitmesugused aususe proovid. Harilikult seisid need selles, et ülem asutusest lahkudes paberiraha kogemata põrandale laskis kukkuda ehk lihtsalt lauale unustas. Jäi raha puutumata — oli uus teenija aus, kadus aga raha omalt kohalt teadmata kuhu — oli proovitav varas ja teda vallandati.

Kord sügisel palgati meil jällegi uus sulane ametisse. Uus teenija oli pealtnäha korralik inimene, vaikse ja tõsise väljaastumisega. Kuid teadagi — vaga vesi — sügav põhi! Tihti ju need kõige vaiksemad ja tõsisemad on suurimad kelmid! Vaja ikkagi uuele „proov“ teha. Mõeldud — tehtud. Õhtul, just posti jaoskonna sulgemise eel, tonksas ülem mulle salamahti külge ja kukutas nagu kogemata kümnerublalise paberaha põrandale. Ettevaatlik inimene — see meie ülem, võttis igaks prooviks tunnistaja juure! Kõik arenes ilusasti. Postijaoskond suleti, meeskond lahkus asutusest ja uus sulane asus ametruumidesse öövalvekorda.

Nagu varem omavahel kokku räägitud, ilmusime järgmisel hommikul ülemaga ühel ajal teenistusse. Kõik oli eeskujulikult korras: lauad ja morse-aparaat läikisid puh-tusest, põrand oli pühitud, kaustikud ja raamatud — omail õhtul kättejuhatud kohtadel ja nurgas otsis erutatud ämblik asjata omi igivanu võrke. Mugav soojus hoovas meile vastu köetud ahjust. Kõik oli korras, ainult kümnerublaline paberiraha puudus põrandal.

Tegime siis ääri-veeri mõõda juttu puudu-jäägist kassas ja piilusime ise sulase

poole, et näha, mis mõju meie kõne ka süüdlasele avaldas. Kuid proovitav toimis oma talituse kõige rahulikuma ja ilmsüütama ilmega, nagu poleks ta meie märkuseid kuulnudki! See oli juba liig! Hakkasime päris otsekohe mehelt kümnet rubla tagasi nõudma. Ülemal ju mina tunnistajaks, sellepärast andku aga sulane raha parem heaga kätte, muidu satub veel trellide taha! Kuid mees ei mõtelnudki raha tagasi anda, vaid kinnitas pühaduste ja koledustega, et raha üldse pole märganud

maas lebamas. Pühkinud küll videviku ajal pörandat, võib olla, et raha selle tõttu pühkmetesse sattus ... Tõsi küll — seda võis ju ka juhtuda, palusime näidata pühkmeid. Kuid pühkmed, need viskanud proovitav — küdevasse ahju!

Valetas mees, või rääkis ta tõtt? Oli ta aus ehk autu? Meile jäi see tänapäevani saladuseks, sest uus sulane lahkus peagi postiteeetistusest. Tema asemiku palkamise juures loobus aga ülem juba „proovimisest“.

E. K.

Saksamaa postpersonali tervislikest seisukorrast.

Saksamaa postivalitsusel oli 1925. a. teenijaskonna haiguskulude katteks väljaminekuid 18 miljonit mrk., ehk ümarguselt 50.000 marka päevas. Summa on võrdlemisi kogukas. Postiteenijaskonna üldarvu kohta oli tähendatud aastal 3.990.000 haigusepäeva.

Saab huvitava võrdluse kui haiguspäevi puhkepäevadega võrrelda. Samal aastal oli teenijaskonnal kokku 7,2 miljonit puhkepäeva. Puhkust kasutas korraga 29,2 % teenijaskonnast ja nende puhkusel asujate töö lasus teenistuses oleva personali õlgadel. See ligi 30 % puhkusepäevade läbiviimine tähendab, et abijõudude töölevõtmist (kui see üldse tarvitusel) viiakse läbi äärmiselt väikses protsendis, millest võib omakorda järeldada: töötaolijad ei leia ka edaspidi teenistust, riik maksab töötatõulistele toetust tööpalga asemel. Mis ühelt poolt kokku hoitakse puhkuskuludest, pannakse teiselt poolt juurde haiguskuludele, sest on selge, et protsendiliselt nii suure puhkusearvu läbiviimine haigusjuhusetele soodsa pinna moodustab ja need suurenevad.

Ennesõja-aastatega võrreldes on postpersonali tervisline seisukord vähe paranenud, mis puutub mees-tööjõusse; kuid seevastu on naispersonali tervisline seisukord märksa halvenenud.

1926. a. avaldatud statistilised andmed annavad haiguskaigu kohta järgmise pildi: 1925. a. tuli välistööde meespersonali juures ette haigusjuhtumisi ühe neljandiku võrra rohkem kui siseteeenistuse meespersonali juures. Naistenijaskonnas oli haiguste protsent pea poole suurem kui välistööde meespersonali juures ja pea kahekordne siseteeenistuse meesametnikkude haiguseprot-

sendist, 1925. a. ettetulnud haigusepäevad, mis meespersonali arvele langevad, on märksa vähemad 1910. ja 1913. a. asetleidnud haigusjuhusetest, kuid naisametnikkudel aga ühe kolmandiku võrra tõusnud.

Protsentuaalselt oleks üksikute teenistusharude haigusjuhused järgmised:

Meesametnikud II — IV palgagrupp (ülekaalus välisteenistuses olijad).

Protsent

1. Bürooteenistuses 44,2
2. Sisemine tegevusteenistus 49,8
3. Postiveo teenistuses (raudteel) 43,2
4. Masinatehnilises ja sõidukite teenist. 67,0
5. Muus välisteenistuses (telegraafiliini ehituse-, rikete paranduse-, postiveo-, postikande- jne. teenistuses) 50,2

V ja kõrgemad palgagrupid (ülekaalus büroo- ja siseteeenistuses olijad).

1. Bürooametnikud 27,5
 2. Büroo juhtivjõud 26,6
 3. P. t. t. siseteeenistuses 41,4
 4. Postiveoteenistuses 35,2
 5. Masinatehnilises ja sõidukite teenist. 42,4
 6. Muus välisteenistuses 32,1
- Naisametnikud:
1. Telefoniteenistuses 84,8
 2. Teistes teenistusharudes. 75,1

Nendest arvudest võib välja lugeda, et iga 100 meesametniku kohta keskmiselt 44,5 haiget langeb, iga 100 naisametniku kohta aga 81,1. Naistenijaskonna suur haiguseprotsent on seletatav ka sellega, et haiguste üldisest arvust 32,6 % haigustele langevad, missugused 1—3 päevase kestvusega, V ja kõrgema gruppide haigusjuhusetest oli sarnaseid lühikeseajalisi ainult 9,6 %, kuna aga II — IV grupi haigusjuhusetest

lühikeseajaliste haiguste protsent veel väiksem, nimelt 6,9%.

Kõige vähem tuli ette haigusejuhuseid kõrgemate ja keskmiste ametnikkude juures, kuigi nendest mitte väike protsent võrdlemisi kõrges vanaduses.

Haiguse statistika näitab selgesti, et välis- ja tegevusteenistus tervisele rohkem mõjub kui büroo- ja administratsiooniteenistus.

Surevuse statistika annab ülaltoodule võrdse pildi: 1925. a. suri V ja kõrgema grupi ametnikkudest ülekaalus vanaduses 50—60 a. vahel; II—IV grupis ülekaalus vanaduses 35—50 a. ja naisametnikkudest ülekaalus vanaduses 20—35 a.

Nii näeme, et II—IV grupi juures on surevus 10—15 a. võrra varem kui V ja kõrgema astmete ametnikkude juures, naisteenijaskonnas aga 15—20 a. varem. Naisametnikkude surevuse arv on surevuse üldarvust võrdlemisi väikene — 0,34 tuhandest, kuna II—IV gr. — 1,81 ja V ja kõrgemates gr. — 1,88 tuhandest.

Kui surevuse põhjusi otsida, siis peab konstateerima, et tiisikus II—IV grupis ja naisametnikkude hulgas suuremat hävitustööd teeb. Alatoitus ja halvad korteriolud, tähendab liig väikene sissetulek, on selle kurva nähtuse peapõhjuseks. Iseäranis traagiline on II—IV gr. teenijaskonna seisukord. Kuna 1913. a. surevus 45—50 eluaastate arvele langes, on see 1925. a. üle nihkunud 35—40 eluaastatele. Seda nähtust võib iga grupi juures märgata. Tä-

hendab kahanenud sissetulek ei ole mõju avaldamata jätnud ja on surevust noorematele aastatele upitanud.

Missugused haigused korduvad kõige sagedamini postipersonali juures?

Esimeses järjekorras tuleb siin mainida hakkavaid haiguseid (gripp, influents, tiisikus jne.), missugustest peaaesjalikult naisteenijaskond tabatud saab, siis seesmised haigused (seedimisorganide korratus) ja hingamis- ja liikumisorganide haigused ja südamehaigus (südamehaigust põeb peaaesjalikult naispersonal). Mis puutub tiisikusse siis tuleb see haigus kõige teravamal kujul naispersonali juures ette, teises järjekorras välisteenijaskonna juures. Siseteenijaskonna hulgas on laiali lagunenud hakkavad haigused, seedimisorganide-, närvi- ja hingamisorganide-haigused.

Teistes maades, nagu Rootsi, Schweits, Holland, Inglismaa, Taani on postiteenijaskonna haiguse seisukord Saksamaa postipersonali omast parem. Selle põhjuseks on lühem tööaeg ja asjaolu, et need maad sõja tagajärjel tekkinud näljahäda nii masendavalt tunda ei saanud kui Saksamaa.

Ülaltoodud ridadele oleme ruumi annud seks, et näidata missugune on riigiteenijaskonna tervisline seisukord välismaal. Ta jätab seal paljugi soovida, samuti kui meilgi. Haiguste põhjused seal ja meil ei lähe ka lahku. Siin ja seal alatoitus, halvad korteriolud, õõsiste töötundide kahjulik mõju jne.

On's uued otsekohe riigiteenijaisse puutuvad seadused seda silmas pidanud, nende pahede kõrvaldamiseks mõne § sisse võtnud?!!

Pime tund.

(Marianne Bruns'i järele).

Ajal, kus ämarik langetas tume-halli loori ümbrusele, istus nuttev neiu oma väikese kambri aknalaual. Ta küünarnukid toetusid põlvedele, ta nägu oli varjatud peodesse ja külmadele sõrmedele najatus otsaesine. Ta õlad värisesisid nutust. Pisarad veeresid mööda käsi alla ta sülle. Ta nuttis, sest ta armsam oli surnud. Ta oli veel nii noor, ja ta oli teda nii väga armastanud, nii kuidas üks inimhing üldse võib armastada.

Väljas koputas keegi toa uksele, kuid noor neiu ei kuulnud seda, ei näinud, et uks tasa avanes ja poolpimedasse tuppastus vana suursugu härra. Vana härra

kandis peenest hallist kalevist mantelt, missuguseid tänapäev enam ei kanta, väike must sametkrae ümbritses kaela. Käes hoidis ta halli tsilindrit ja toetus sirgele kepile. Peakatte asetas ta ettevaatlikult lauale, kuid kepist ta ei lahkunud, Ta peen, valge, väga kuiv käsi hästi nähtavate siniste soonetega ümbritses elevandiluust kepipead, mille jaheda pinna surumine ta soojale käele rahustavalt näis mõjuvat. Ta tegi mõned sammud akna lähedusse, ja kui neiu ikka veel ülesse ei vaadanud, puudutas ta hoolitsevalt ta käevart ja sõnas vähe tagasihoidliku häälega (seda ei kõrgendanud ta kogu jutu ajal): „Mu armas laps, teie

olete liig üksik. Teie ei tohi alatasa nutta, kõnelema vähe üksteisega." Tütarlaps ei ehmunud võõrast rauka enese ees nähes, sest peale ta valu ja kurbuse oli ta kõigi vastu ükskõikne. Ta ei häbenenud ka oma pisaraid, vaid tõstis pea ja vaatas küsitavalt ja vähe arglikult – kaugusest tuleva pilguga – vana härra suurtesse, tarkadesse, hallidesse silmadesse.

"Näete," sõnas ta, "ma tunnen teid juba ammu. Olen teid juba kaua aja eest tähele pannud ja armastan teid oma moodi. Ma tahan teid trööstida."

Neiu tõrjus käega tagasi otsale langedud blond juukselokid ja nihkus vaevalt märgatavalt tagasi.

"Rääkige – jutustage mulle temast, oma armsamast."

Neiu najatas end aknaraamile ja pisarad voolasid uuesti üle põskede ja niisutasid jahedalt kaela.

"Ma ei saa midagi öelda", sõnas ta järevalt, "ma ei tea isegi, kuidas ta välja nägi. Olen nii masendatud. O, oleks minul temalt poeg! Miks ei heitnud ta iialgi minu kõrvale!..." Siin nuttis ta vihaselt, ja vana härra asetas oma kitsa käe silmadele, võib olla, et tasast naeratust varjata, mis neisse tekkida tahtis. "Olen õnnetu!"

"Ja, teie olete kahvatu, mu väikene sõbranna. Teie võite haigeks jääda, kui teie oma kurbusele nii alistute. Mis arvate teie, mu laps, mis ütleks teie armsam, kui ta teid niisuguses seisukorras näeks? Kas ei lausuks ta: 'Lya, mind kurvastab sind nii kahvatuna näha, mu süda lõhkeb, kui su nutad. Sa pead mõneks hetkeks toast lahkuma, värskesse õhku minema. Tule välja linna – aasad on juba haljad – hinga enesesse suurte sõõmudega jahedat õhku, see teeb sulle head, ole nüüd mõistlik, mu süda.' – Nii räägiks ta, kas pole tõsi?"

Ta vaatas talle otsa ja vastas jaatavalt peanoogutusega.

"Ja kas ei taha teie toimida tema soovide järele?"

"Ei, mitte ilma temata," ütles ta lühidalt ja surus tugevasti huuled, ja jällegi voolasid pisarad.

"Täna õhtupoolikul olin ma pargis," jutustas vana härra, "päike oli mulle kasulik. Ta soojendab juba hästi. Ühel aasal põõsastiku varjus, mis kaldal kasvas, lamasiid daamid valgetes riietes ja väikesed, alasti lapsekesed, vadistasid ojakeses ja juubeldasid. See oli ilus. Praegu on seal

vaikne. Esimesed tähekesed ilmuvad varsti taevavõlvile. Kerkib tasane õhtutuul, mis viib enesega külma niiskuse aasadelt ja on nii hea silmadele. Ma tahan teid sinna viia, Lya. Kas ei taha teie mantel selga panna ja minu käevarrel mõned sammud teha? Meie ei kohtaks kedagi. Meie lähaks väga aeglaselt, sest ka minul ei ole enam kuhugi rutata..."

"Ei," ütles ta, "ei, ma jään pigemini siia," ja ta vaatas talle paluvalt otsa.

"Olgu nii, ma ei taha teid piinata, mu laps, avan ainult akna, et vähemalt õhk teid puudutaks. O, vaadake, kuidas piriipuu oma siledade lehtedega viimases valguses kumab. Minu aias on palju sarnaseid piriipuid. Kevadel õitsesid nad rikkalikult ja lubavad suurt saaki. Varsti sõidan ma sinna ja jään kogu suveks. Ühe suurema küla läheduses asub minu mõis. Praegu on seal väga ilus, kuni sügiseni on seal ilus. Maastik sarnaneb legendikule. Kas mäletate, kui tõsine ja rahustav on lõpmata, ühetasane nurm? Minule mõjub ta alati hästi, kui ma linnast sinna jõuan. Silmad vaatlevad rahuldustundega suurte väljade rohelist ja latvade ilusaid liigutusi, mis tasane, mänglev tuul esile kutsunud. Aasadest pargis on rohi juba suur ja nad on kaetud margareetede ja punaste nelkidega. Teie võiksite nende keskel lamada ja unistada. Taimede ja maa lõhn tervendab südant. Võib lamada päris varjatult kõrges rohus. Näha on ainult sinist taevast ja valgeid tasa edasirändavaid pilvekesi ja lähedalseisvate puude lehtede mängu. Üle lendab mõni linnuke, õhus end hääletult kiigutades. Järsu lennuga, nagu kukkudes, langeb mõnikord puu otsast putukas maapinnale. Kuid ta ei peatu seal kaua. Peagi heljab ta uuesti õhus. On nii vaikne. Rahustavalt vaikne. Aia-saalis paistab kogu päev päikene, seal on nii palju aknaid. Ma näen teid, kuidas teie aia heledasest rohelisest sisse astute ja kimbu õrniniseid irislilli klaverile asetate. Einetamisel istuks teie minu vastas. See oleks minule nii ilus. Mõnikord istuks meie õhtuti minu raamatutoas kamina ees – õhtud on tubades veel jahedad, mul on vähe külm seitsaadik kui vana olen, seepärast lasen ma peale päikese loojenemist tuld teha – nii meie istuks kamina ees ja ma loeks teile ette raamatutest teiste inimeste saatusi, veel raskemaid saatusi kui teie oma, mu väike sõbranna. Teie näete siis, kuidas teised kenad inimesed muresi

üle elasid ja neist jagu said, ja see kõik troostiiks teid ajajooksul, aitaks unustada...“

Alguses kuulas Lya teda vaevalt. Siis tõstis ta silmad ja jälgis ta sõnu. Kuid kui ta lohutusest rääkis, pööras ta oma pilgu temalt.

„Kas ei tahaks teie minuga sõita ja mõni aeg minu juurde jääda, mu laps?“

Neiu liigutas eitavalt peaga ja haaras aknapuust niisuguse jõuga, et ta kätel nahk kontide kohtel pingule tõmbus ja valgeks muutus.

Kuid vana härra ei näinud sellest hoolivat. „Ilus oleks ka kui minu noor naaber oma viiuliga mind külastaks. Ma mängin klaveril. Meil on harjumus, kui õhtu on soe, aiasaali ukсед avada. Ma süütan ainult küünlad, mis asetatud lühtritesse klaveril. Ja kuna suveõõ uimastav aroom isegi kõige pimedamasse toa nurka tungib, mängime meie. Lya, pisarad, mis muusika meie silmele meelitanud, ei ole valusad. Nad on rohuks haavatud südamele. Pärast-poole teie ehk laulate, teil on ju nii kena hääl. Teie liigutused muutuvad peagi endiseks, vabaks, ilusaks. Teie hakkaks ratsutama ja lõpuks uuesti naerma, elust rõõmu tundma. O, ma võiksin palju armastusväärseid sõpru külla kutsuda. Üks neist, kelle peale ma praegu mõtlema pean, sarnaneb temale, sarnaneb teie surnud armsamale.“

Siin karjatas neiu ja tõmbus ahastusega tagasi.

„Miks tahate mind truudusetuks teha?“ kisas ta valjusti. „Ma ei taha teiega minna. Ma ei taha mitte rõõmus olla ilma temata. Ei. O, kes Teie olete?“

„Mu armas laps,“ sõnas rauk naerata-des, „kas ei taha teie muud midagi teha, kui selles väikses kambris istuda ja nutta? Kui kaua: nelikümmend aastat, viiskümmend aastat? Usute, et see nii võib olla? O, kui noor teie olete!“

„Ma ei tea, ma ei tea,“ nuuksus neiu. „O, mul on hirm. Minge, palun, minge ära. Teie olete kiusaja. Olete vist küll saatan!“ Ja hirmsas ärrituses langes ta kokku ja nuttis abitult.

„Teie inimlapsed“, torises vana härra ja

silitas õrnalt oma väriseva käega neiu sooja juust. „Teie inimlapsed, teie jagate kentsakaid nimesid. Kuid olgu nii. Ma lähen. Ma ei taha sind mitte hirmutada, armas süda. Minu vanem õde, hall aeg, astub sisse, istub su juurde ja pikka, aeglaselt kaob ta loori su praegune valu, kurbus, pisarad. Lõpuks saavutab ta siiski oma eesmärgi. Minul olid aga paremad mõited sinuga. Kuid sa ei saa mulle ju järgneda, mu laps. Ma lähen juba, lähen...“

Kui ta aeglaselt lauale lähenes – lonkas ta vähe – neiu vaatas üles ja jälgis teda tardunud pilgul. Ta võttis laualt tsi-lindri, ukse peal pööras ta veel kord ümber ja saatis käega tervitusi. Siis läks ta ja sules tasa ukse.

„O, ta lonkas,“ sosistas neiu. „See oli saatan, ma tean, see oli saatan ise!“ Ja teda valdas hirm (tuba oli hoopis pime-daks muutunud. Ainult peegel, mis rippus seinal vastu akent, kogus nagu pime silm õhtutaeva finavärvilist valgust enesesse). Lya tõusis aknalt, ta norus pea tuletas meelde vööra sõnu: Kas ei öelnud ta, et tuleb aeg ja kujub loori mu armastuse ümber? Sunnivad nad mind unustama? Kellegi armastus ei või minu omast suurem olla. Kas ei ole see õige, mõõdumata, igavene armastus? Jumal, vasta mulle, sest kui igavest armastust ei ole, siis ei ole ka sina Jumal!“

Ta karjus Jumala nime ja ringutas mee-leheites käsa. Seal langes ta pilk peeglisse. Ta silmas oma musta kogu ja ahastuses tõstetud käsa. Ta ei saanud ühtki vastust. Ta muutus surmani kurvaks ja sõnas: „Ma tahan surra,“ ja langes põrandale. Siis kuuulis ta vana härra sõnu, kes aknast mööda minnes peatuma oli jäänud.

„Surm, keda sa kutsud,“ ütles ta, „on aja must vend. Mina, aeg ja surm oleme vennaksed. Ja Algusega, kelle poole sa hüüdsid, on meie kolme isa. Sinu armastuse hoiab ta alal omas igaveses käes. Ole troostitud.“

Nende sõnade juures langes tasase sahinaaga roos neiu kõrvale. See oli esimene suveroos ja ta aroom oli nii magus.

Raudteelaste IV. üleriikline kongress.

Tallinnas 11—13 aprillil 1927 a.

Kongressi esimene päev 11 aprillil.

I. istung.

1. Kongressi avamine.

Kongressi esimese koosoleku avas kesk-

ühingu juhatause esimees J. Vokk kell 10.30 homm., protokolleeris sekretär K. Traks. Esitatud 13 kutseühingut, 107 saadikuga, mille tõttu kongress otsusevõimeline.

J. Vokk tervitas kokkutulnud saadikuid, kutsudes üles rahulikule ning sõbralikule koostöötamisele, et kongressi töö hästi korda läheks. Heites pilku möödunud aasta peale konstateerib kõneleja, et kutseühingute tegevus möödunud aastal märksa laienenud; on juure tulnud keskühingusse 3 uut kutseühingut umbes 500 liikmega, kuid siiski on raudteelaste peres veel hulk organiseerimatuid. Rõhutab tarvidust kutseühingute tegevuse propageerimise järele; arvab et siis vast võib kutseühingute töö tõsisem tagajärgi olla, kui raudteelased kõik organiseeritud.

Teedeministeeriumi ja teedeministri nimel tervitab kongressi peainspektor hra Ulk, soovides kongressile parimat edu tema kordaminekuks. Soovib, et raudteelaste pere oma elulisi küsimusi otsustaks üksmeelselt ja hästi läbi kaalutletult, arvates et siis vaid on neil otsustel tõsisem tulemusi. Juhib tähelepanu kongressi päevakorda võetud küsimuste tähtsuse peale ja väidab, et teedeministeerium kõigi nende küsimuste lahendamiseks on valmis oma heatahtlikku kaastöötamist üles näitama, niivõrd kuivõrd see on rippuv teedeministeeriumist.

Töö-hoolekandeministeeriumi nimel esineb tervituskõnega hra N e r e p, tähendades, et töö-hoolekandeministeerium on alati kõige suurema huviga jälginud raudteelaste kongresse, kuna raudteelaskond moodustab suure enamuse Eesti organiseeritud tööliiskonnast ja raudteelased oma otsustes ikkagi on mõõdukust silmas pidanud.

Raudteevalitsuse nimel tervitab kongressi peadirektor hra R a u d s e p p, kes omas kõnes tähendab, et kongressi päevakorras on muude tähtsate küsimuste hulgas eesrinnas p a l g a k ü s i m u s, mis teenijaskonnale kogu aeg kõigevalusamaks osutunud ja sell kujul mitte rahuldumist pole leidnud, kui seda oleks näinud teenijaskonna esitus. Tähendab, et selle lahendamine ei olene, mõistagi, raudteevalitsusest, kuid sel määral kui see võimalik püüab viimane omalt poolt kõik teha, et mõnda juhuslikku viga parandada, mis tekkinud uues palgaseaduses mõne ametala äramääramisel. Lõpetab kõne sellega, et kongressitöödele edu soovib ja avaldab arvamist, et ta vaevalt suudaks kongressile kõigi küsimuste lahendamise juures selgitusi anda, kuna ta peadirektori kohal olnud alles paar nädalat ja igas asjas veel küllalt kompetente pole seletuste andmiseks. Loodab, et need

küsimused saavad lahendatud tema lähimate kaastöötajate — direktorite poolt, kes kongressitöödest osa võtma ilmuvad.

Eesti Sotsialistliku Töölispartei nimel tervitab kongressi riigikogu liige M. M a r t n a, soovides Kongressi töödele edu ja head kordaminekut. Kõneleja muuseas juhib tähelepanu, et meie majanduslik elu on ummikuni jõudnud ja sellest peab väljapääsu leitama ja heatahtlikkuse juures v o i b sest väljapääsu leida. Vaja ainult üksmeelt ja kaastöötamist hästi organiseeritult ja see on üks tee, mis meid sarnasest ummikust välja aitab. Puudutab küsimust, kuis V. valitsus raudteelastele on ära keelanud Rahvusvahelises Transpordilaste Liidus olemise. Leiab selle keelu mitte õiglaseks ja mitte millegiga põhjendatuks; arvab et valitsuse sarnane otsus peab muudetud saama ja seda peavad raudteelased nõudma, kuna küsimusel ka rahvusvaheline tähtsus on meie riigi kohta.

R. ja O. teenijate Keskliidu nimel tervitab kongressi keskliidu juhatuse esimees hr. J. P i i s k a r, selgitades koosolejatele, milline tähtsus on raudteelastel Keskliidus olemisest. Kirjeldab Keskliidu kaastöötamises raudteelaste kutseorganisatsioonide esitajatega ja on arvamisel, et raudteelaste puudumine riigiteenijate üldpere organisatsioonide keskkooendusest ei ole mõistetavki. Soovib, et kaastöö samas suunas edurikkalt jaatkuks ja organiseeritud teenijaskond oma nõudmised täiel määral võidukale lõpule viiks. Eriti on see kaastöö vajaline nüüd — arvab kõneleja — kus riigiteenijaskond oma majanduselu kindlustamisele — palgaküsimuse lahendamisele — läheneb. Riigiteenijate nõudmised ei ole liialdatud olnud ja need peavad sellepärast ka täitmist leidma. Ükski organisatsioon ei tohi nüüd passiivsust üles näidata. Loodab, et kongress selle võitlusele uut tuld, uut jõudu juure lisab.

Posti-telegraafi-telefoniteenijate kutseühingu nimel tervitab kongressi hra K a l l m a n, rõhutades samuti ü h i s e k o o s t ö ö tarvidusest. Lõpetades tervituskõnet, tähendab hra Kallmann temperamentlikult, et raudtee ja post, mis reguleerib meie riigi majanduslist elu, mis on tuiksooneks meie riigi kehastusele üldse, olgu oma teenijaskonna organisatsioonide kaudu juhiks võitluses ka kogu palgasaajate õiguste eest, eriti riigiteenijate peres, kelle liikmetel neid uute seaduste läbi piirama hakatud. Võitluse edustamiseks tarvitagu kõike kultuuri-

lisi abinõusid, eestkätt toetagu oma häälekandjat, olles teadmisel et avalikul sõnal on suurim võim ja jõud.

Raudteevalitsuse ametnikkude kutseühingu nimel tervitab kongressi k/l Tuppiits, soovides jõudu koostööle ja edu tööviljakusele.

Rahvaerakonna nimel tervitab kongressi riigikoguliige hra Sulg, väidates, et rahvaerakond on alati huviga jälginud raudteelaste soove, mis ühenduses nende elutingimuste parandamisega ja tahab seda teha

ka tulevikus. Riigi majanduslik seisukord ei ole võimaldanud kõike küsimusi täiel määral küll veel lahendada, kuid ikkagi on lootus, et meie tee sinna poole on viimas, kus raudteelaste päevamure nende ainelise kitsikuse üle lõppema saab.

2. Järgmise päevakorra punktina on *mandaatkomisjoni valimine.*

Mandaatkomisjoni valitakse hrad Liiv, Neidek ja Liivak.

(Järgneb)

Hoolekanne Eesti raudteelaste peres.

(Järg.)

7) Hoonete katused on korraldamata ja tarvitavad käesoleva aasta suvel uuesti katmist ja parandamist: a) karjalauda lagi, sõimed ja künad on kõik mädanenud ja võivad loomadele peale langeda. b) Teisel pool järve olevad moonamajal puudub ühes toas ahi ja pliit, akna raamid mädad ja klaasideta ja pool põrandat mädanenud. Üleüldse tuleb mõlemates kivi moonamajades iga toa põrandad üle poole uuendada. Talveaknaid ei ole olemas. c) Prossa järve ääres olevad heinaküünid on katus mädanenud, mis nähtavasti juba mitu aastat selles seisukorras on seisnud, mispärast ka seina palgid mädanema on hakkanud.

8) Kultiveeritud heinamaa torukraavid on lastud rikke minna, ei ole kanalatsiooniga lahti võetud, mille tagajärjel heinamaa õiget saaki ei anna. Põldude lahtiseid kraavisid ei ole puhastatud, vaid on kõik korrrast ära ja tarvitavad kordaseadmist.

Kurista ringkonna valitseja: (allkiri)
Kaarepere Raudteelaste Kodu valitseja: (allkiri)

Selles aktis ei ole mainitud kariloomade viletsat seisukorda: Mustvalge kirju Friisi tõugu 34-jast piimalehmast kõhis suurem osa ja osutus peale ilaproovide uurimist tiisikust põdevaks, nii et rohkest kolmandik karjast täiesti prakki oli ja kõrvaldada tuli.

Sarnasesse lohakasse seisukorda sattunud põllumajapidamise kordaseadmine nõuab palju hoolt, vaeva, aega ja raha.

Hool ja vaev lasus tervishoiu osakonna peal, kuid rahagu oli täbar lugu, sest Rdt. val. eelarves selleks krediiti ette nähtud ei olnud ja ainult ajutise laenuga saadi esimestest raskustest üle.

Osa raskustest ilmus kohe alguses selle läbi, et üleandmine viibis ajani, kui naabri

peremehed juba kartulid panid ja kaera külvasid, meil aga künniga vaevalt alatud oli. Ainult kiires korras omandatud traktori abil läks korda kevadist külvi 10-maks juuniks lõpule viia, muretsedes ja vedades samal ajal tarvilit seemet, loomatoitu ja küttematerjali. Algusest peale muudeti majapidamise kord lihtsamaks, maaalale ja ülesannetele vastavaks. Vastutava valitseja juhatusel oli tööjõudusid:

	1924/25. a.	1925/26. a.	1926/27. a.
Eestöötegija	1.	1.	1.
Aastatöölisi	3.	3.	3.
Karjatalitajaid	2.	2.	2.
Lüpsjaid	4.	4.	4.
Puusepp-mõlder	1.	—	—
Sepp-masinist	1.	1.	1.
Aednik-aidamees	—	—	1.
Tallimees-postipoiss	1.	1.	1.
Kirjapostivedaja	1.	1.	1.
Õoivaht	1.	1.	1.

Külvipind umbes 60 tiinu, jagati üheksaks 20 Riia vakamaa suuruseks põlluks.

Külvikorras on põlluheinal ja loomatoidul tähtis osa sellepärast, et karjamaa puudub, kuna karjapidamine pea sissetuleku hallikas on. Üheksast väljast on põlluheina all kolm, juurevilja all üks väli ja kesa on halja vikki all. Ülejäänud neljast väljast on üks rukki ja nisu ja teised kolm loomade jõutoidu (kaera, segavilja ja odra) all.

Arusaadavalt sündis see ümberkorraldus järkjärgult ja jõudis lõppule alles nüüd, nii et tuleval aastal mainitud külvikord tegelikult olemas on.

Kaarepere „Raudteelaste Kodu“ põllupind on savipõhjaga savipärane kruus-liivamaa,

avaldab lohkudel ja mäenõlvadel leetelist iseloomu, millepärast põhivee ärajuhtimise eest alalist hoolt kandma peab. Lahtised kraavid ja kuivatustorustik on osalt ka olemas, kuid olid täiesti ummistunud. Heinamaad on lame turbamaa, samuti savi-põhjaga, kui põlludki. Ka siin olid kraavid ja torustik nii kinni vajunud ja ummistunud, et heinamaal sammal võimu võtnud oli.

Kahjuks ei võimaldanud esimese kahe aasta vihmased suved põhjavee korraldamisele asuda ja alles läinud suvel õnnestus olemasolevate kraavide ja torustiku põhjalikku puhastamist läbi viia, kuid täiendavad tööd sellel alal ootavad veel järke ja

Hobuste ja karja osaline uuendamine ja täiendamine on hädatarvilik, kuid viibib tegevuskapitali saamise raskuste pärast.

Hoonete tarvilisemad parandused on tehtud, saun ja üks heinaküün ümber ehitatud. Hiljuti sai valmis karjaköögi, karjaravitseja korteri, juurevilja hoiuruumi ja köetava puhta suguseade lauda ümberehitus karjalauda ühest osast. Ka 8 hobusejõulise veeturbiini peal töötavas ühe paari kividega veskis on suurem remont tehtud ja enne ülevõtmist äraviidud saekaatri asemel uus saekaater üles seatud ja kevadeks tulevad juure veel sindlilõikamise masin ja

Lapsed rahvariides.

tarvilist rahalist jõudu. Alguses peale on heinamaid samblast puhastatud ja väetatud ja iga aasta tuleb üks osa ülesharimisele ja peale kultiveerimist ja väetamist jääb segaheina all uuesti heinamaaks.

Elusat inventaari oli:

Hobuseid: 1924/25. a. 11. hobust ja 1 vars. 1925/26. a. 12 hobust ja 1 vars. 1926/27. a. 10 hobust ja 1 sälg. Praegu 8 hobust ja 1 sälg.

Veiseid: 1924/25. a. 1pull, 34 lehma, 2 lehmvasikat, 1925/26. a. 1pull, 29 lehma, 5 lehmvasikat, 1 pullvasik. 1926/27. a. 1 pull 25 lehma, 4 lehmvasikat, 1 pullvasik, 5 mullikat.

raua treipink, sest samas hoones asuvad ka sepikoda ja puusepa töököda.

Praegusel ajal on ehitusel laste suvekolonii uus hoone ja kaks kuuekorterilist hoonet vanade asulas, mille kohta vastaval kohal lähemalt.

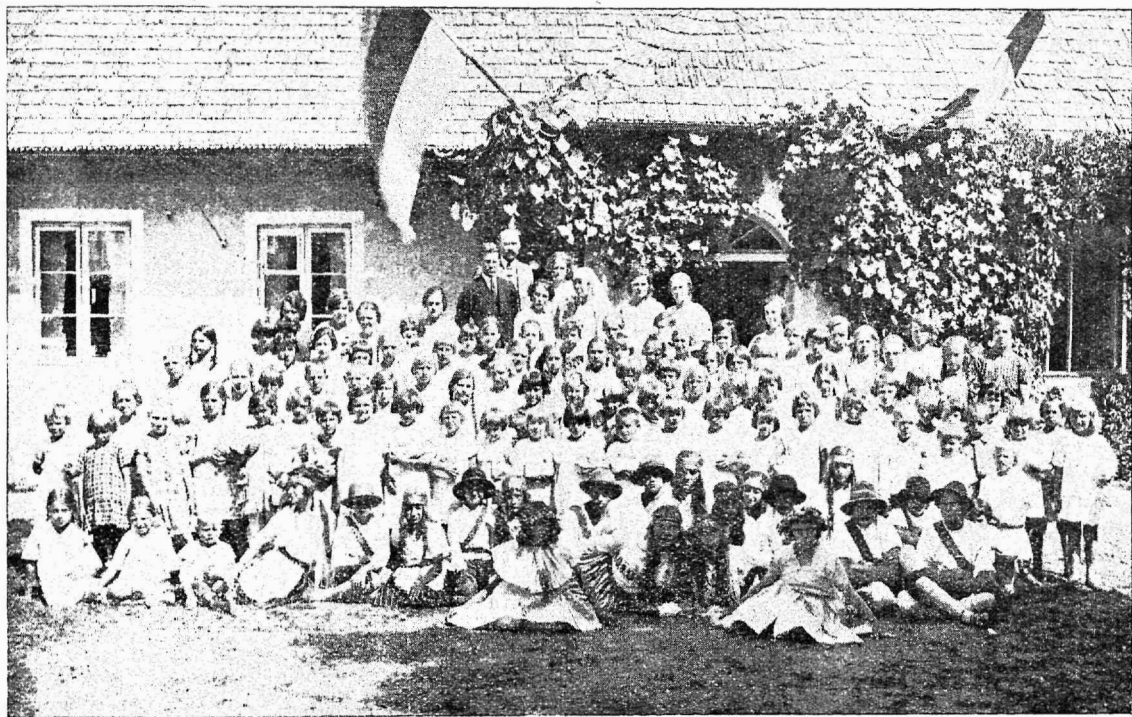
Kõigi raskuste peale vaatamata on „Raudteelaste Kodu“ majapidamises esimesest asumise ajast üle jõutud. Ehk esimesed kaks aastat küll rohke vihma mõjul põllupidamiseks vähe soodsad olid ja ainult viimane, kolmas aasta, sellepooles parem oli, on siiski õnnestunud majapidamise jooksvaid kulusid katta ja koguni väikest ülejääki, näituseks esimesel aastal 160.000. — marga suuruses, saavutada. Viimase kahe

aasta kohta ei ole kahjuks andmeid veel olemas, kuid arvatavasti ei ole nad esimest, kõige raskemast aastast, halvemad, ennem peaks nad paremust näitama. „Raudteelaste Kodu“ majapidamise kordaseadmine ja tarvilise tasapinnani tõstmine on võimalik siis, kui selleks tarvilised summad leiuvad, sest ilma tegevuskapitalita on võimata korraldada majapidamist edasi viia, seda vähem veel äärmiselt korrasse seisukorda sattunud majapidamist, missugune Kaarepere üleandmise ajal oli. On kuulda, et juba lähemal ajal tarvilise tegevuskapitali küsimus rahuldavat lahendamist leiab

tada ei saaks. Leiti, et hoolekanne oma laiaulatusliste ülesannetega kõigile raudteelastele peab ühine olema, ilma kutse- ehk teistsuguste huvidega arvestamata ja sellepärast vaja on iseseisvat raudteelaste sotsiaal-hoolekande organisatsiooni luua, mille põhikirja väljatöötamine hrde Tuppi'si Valk'i ja Eksta hooleks jäeti.

Komisjoni poolt väljatöötatud „Riigi raudtee teenijate vastastikku abiandmise ja sotsiaal-tervishoiu hoolekande seltsi põhikirja“ kinnitas Rahukogu 20. I. 25. a.

Uue seltsi esimene peakoosolek peeti ära Tallinnas, r. val. trükikoja ruumides

Tütarlaste grupp suvepeo ajal.

ja „Raudteelaste Kodu“ majapidamine kindla aluse ja edenemise võimaluse omab.

Hoolekande organisatsiooni loomine raudteelaste peres.

Ühel ajal „Raudteelaste Kodu“ asutamise küsimuse lahendamiseks, püüti selgusele jõuda, kuidas ja missugustel alustel hoolekande teostamiseks raudteelaste peres organisatsiooni ellu kutsuda.

Küsimust sõeluti ja kaaluti sellest huvitatud tegelaste ringkondades ja lõpuks raudteelaste kutse- ja teiste ühingute esitajate vahelisel koosolekul, et selgusele jõuda, kas mitte nendega koos hoolekannet teos-

8/II 25. a., millest 63 raudteelast osa võtsid. Ehk põhikiri küll juba kinnitatud oli, omas see peakoosolek rohkem asutava koosoleku ilme ja otsustas põhikirja oma esialgse tegevuse aluseks võtta, valides ajutise juhatuse, kellele ülesandeks tehti järgmisel peakoosolekul, juulis samal aastal, esineda eelarvega ja põhikirja muutmise kavaga koosoleku poolt tarvilikuks leitud põhikirja osades. Juhatuse ise aga lahkus ja võimaldas selleks ajaks kogunud rohkemaarvulisele liikmete kogule uue juhatuse valimist põhikirjas ettenähtud aja peale. 1925 aasta peale määrati liikmemaks 75 mkr. ja sisseastu-

Määratud päeval saabuvad lapsed kohale ja järgmisel päeval 7/Vl. avab Seltsi juhatus terves koosseisus

Esimese Isate suvekolonii „Raudteelaste Kodu“.

Suvekolonii korraldajaks oli sotsiaaltervishoiu osakond, kelle juhataja ka koloonii tegevuse juhatajaks oli, Seltsi juhatuse poolt heakskiidetud kodukorra põhjal.

Koloniis allus laste elujärgmisele päevakorrale:

kell 7.30 — unekülast pesemisele ja riietumisele:

kell 8.30 — hommikueine:

suuremad ja tugevamad vähemaid ja nõrgemaid igati aitasid ja vahekord laste eneste vahel ja personaliga südamlikuks muutus.

Esimese poolaja kuus nädalad möödusid kiirelt. 20/VII. pidid tütarlapsed lahkuma ja 21/VII poisid asemele tulema. Et raudteelastele oma Koduga tutvunemist võimaldada, otsustas Seltsi juhatus 12/VII. suvepidu Kaareperes korraldada, paludes Raudami laulukoori ja „Kaljo“ orkestrit sellest tegelikult osa võtta. Auvõrasteks otsustati paluda härrasid teede- ja töö-hoolekande ministreid, teede peainspektori, tervishoiu peavalitsuse ja hoolekande osak. juhatajaid, raudtee ülemat, raudtee valitsuse

Vabaharjutused lastekodus.

kell 9.13 — ühine jalutuskäik looduse ilu ja eluga tutvunemiseks, mängud ja laul metsas ja murul:

kell 13 — lõunasööök:

kell 13.30 — 14.30 — lamamine väljas ehk voodis:

kell 14.30 — 17.00 — sport, vabaharjutused, mängud, näputööd, joonistamine, savist voolimine ja muud, et lapsed enne und rahustuksid;

kell 20.00 — õhtusööök.

Peale selle pesemine, hammaste puhastamine ja unekülla.

Imestama pidid, kui kiiresti lapsed kodusid ja ühiseks suureks pereks muutusid,

liikmeid, raudteelaste organisatsioonide juhatajate ja ajakirjade esitajaid, depoo tööliste vanemat ja peatehaste vanemate nõukogu esitajat.

Raudteelastele korraldati sõiduvõimalus Tallinnast ühises rongis.

Suvepidu õnnestus: ilm oli tore, lapsed kandsid ette koloniis õpitud laule, vabaharjutusi, käsipalli mängu ja koguniste ühe vabaõhu lasteetenduse. Pidu ajal mängis „Kaljo“ orkester ja „Raudami“ segakoor esines suurepäraselt mitme palaga. Auvõrastest oli ilmunud töö-hoolekande minister hra Kaarna, kes lestele, peale Seltsi poolt antava kingi, veel omalt poolt maius-

tusi jagas, nii et laste meeleolu aina tõusis. Raudteelaste perest olid peaaegu kõik kutsutud külalised ja umbes 500 raudteelast pidust osa võtma ilmunud. Külalised jälgisid suure huviga ettekandeid, laste koloniis valmistatud tööde väljapanekut ja tutvunesid „Raudteelaste Koduga“. Pidulised lahkusid hilisel õhtutunnil nähtavasti head muljet kaasa viies.

Ei olnud kerge 20 juulil tütarlastele selgeks teha, et nad koloniist lahkuma peavad — „meie jääme siia ja ei lase poissa lihtsalt sisse!“ oli üldine otsus. Kuid siiski tuli neil lahkuda ja mitte vähe ei voolanud pisaraid sel puhul.

Järgmisel päeval jõudsid 48 poislast koloniisse, kahe kohta oli teade tulnud, et nad ei ilmu. Ka poisid kodunesid kiirelt, ainult liikumist ja kilkamist oli rohkem, muidu sama hea läbisaamine ja leplik, päris perekondlik vahekord.

Selle pääle vaatamata, et osa lapsi seedimise rikete ja soolte parasiitide all kannatasid ja alguses neid ravitseda tuli ja kõik lapsed nõrgad ja haiglased olid, kosusid nad siiski silmnähtavalt iga päevaga: tuhmid silmad omasid elurõõmsa läike, kahvatunenud põsed löid punetama üldise elujõu suurenemisega, millest ka kehakaalu juurekasv, keskmiselt tütarlastel 4 $\frac{2}{5}$ nla ja poislastel 5 nla, selget tunnistust andis. See oli kõigile, kes teo ja lahke toetusega seda võimaldanud olid, kõige paremaks tänuks.

Poisid lahkusid koloniist 27/VIII., et koolide alguseks kodu jõuda, kuid enne seda korraldas Seltsi juhatus 23/VIII. lõpuaktuse, et ka poisilapsed võimaluse leiaks näidata, mis nad õppinud ja teinud on, ning neid kingitustega rõõmustada. Osavõtma olid palutud teede-, hoolekande-, portfelli- ja põllutööministeeriumide esifajad ja hra raudtee ülem. Ka seekord võttis osa ainult hra hoolekande minister Kaarna, raudtee ülem ja raudteevalitsuse liikmed. Raudteelastest olid tulnud osa lastevanemaid. Kalõpuaktus õnnestas kõigiti ja Seltsi juhatus võis oma julgelt algatud ettevõtte õnnelikku lõpule jõudmist selleks korraks konstateerida.

Mitte ainult laste suvekolonii korraldamisega ei piirdunud ajutine juhatuse tegevus hoolekande teostamise alal, vaid ka

vanade asulale

Kaareperes Raudteelaste Kodus pandi alus. Raudtee valitsus, kokkuleppel Seltsi juhatusega, eraldas põldude planeerimise juures vastava,

umbes kuuetiinu suuruse maaala vanade asula jaoks. Sellel maaalal asub üks endine uuepärane mõisa kuuekordine sulastemaja. Iga korter koosneb toast, köögist, sahvrist väikese keldriga ja eeskojast sissekäiguga õuest. Selle maja määras raudteevalitsus vanadeasula jaoks, laskis vabad korterid korda seada (osa oli veel asunikude all kinni) ja iga korteri jaoks välja mõõta 200 ruutsülda maad — osa sellest korteri ja õue, suurem osa, umbes 175 ruutsülda, puu-, marja- ja juurevilja aia alla.

14/V.15. a. määras Seltsi juhatus esimeseks vanade asula elanikuks endise rongijuhhi hra M. Strauss'i Tallinnast, kes ka kohe sinna asus. Temale järgnesid 2./VII. V. Sidron, end. Tallinna j. ülsk. vaht, ning õnnefuse läbi käe kaotanud K. Kuusk ja samuti jala kaotanud N. Pihlak, mõlemad endised vedurijuhhi abid, kõik oma peredega.

Lastesuvekoloniidega ja esimeste invaliidide Vanade asulasse paigutamiseks oli Sotsiaal-hoolekande asutuste korraldamiseks algus tehtud. Kogutud andmete põhjal oli tungiv vajadus nende asutuste laiendamiseks ja teiste, näiteks sanatooriumide, puhkekodude ja laste päevakodude ehk aiade asutamiseks, kuid noore Seltsi jõud oli selleks liig nõrk ja oli tarvis leida mingit väljapääseteed.

Raudteevalitsus oli omal ajal esinenud kavaga raudteeteenijatele riigi poolt sõja-aegsete teenete eest isiklise autasu määramise kohta, mis sellepärast vastutulekut ei leidnud, et üksikute raudteelaste teenete hindamist raskeks ja mitte kõikide rahuldamiseks ei arvatud läbi viia võivat.

Nüüd, 18./IV.25, tegi R. ülem hra Reinok Seltsi juhatusele ettepaneku autasu küsimust uuesi üles võtta, loobudes isikliku autasu nõudmisest ja asetades küsimust üldise rahalise autasu määramise alusele terve raudteelaskonna üldheategevuslikeks ja hoolekande teostamise otstarbeks. Seati kokku palvekiri Vabariigi valitsusele, ühes seletuskirjaga palutava summa ärakasutamise kohta. Üldtasuna paluti 19.000.000.— mrk. ja nimelt:

- 1) Kaareperes majaehitamise peale lastesuvekoloni laiendamise otstarbel ja selle sisseseade jaoks Mrk. 3.000.000.—
- 2) Ühiselumaja 26 elutoa ja tarvilitiste ühisruumidega Kaareperes, üksikute invaliidide ja kosumist vajavate raudteelaste jaoks „ 5.000.000.—
- 3) Invaliidide perele 4 maja à 4 korterit Kaareperes „ 5.000.000.—

4) Töökodade korraldamiseks Vanadeasulas	1.000.000.—
5) Lastekolonii asutamiseks mererannas	3.000.000.—
6) Sanatooriumi asutamiseks (30 voodiga)	2.000.000.—

Palve leidis küll heatahtlist põhimõtetlikku vastuvõtmist nii Vabariigi valitsuse kui riigikogu poolt, kuid esialgset rahuldust ainult õige väikeses ulatuses üldise rahanappuse pärast. Selle kohta vastaval kohal lähemalt.

Seltsi erakorraline peakoosolek oli esimese peakoosoleku poolt ette nähtud juuli kuus, kuid mitme tegelase puhkusel viibimise tõttu ja laste suvekolonii hooaja pärast määras juhatus selle 11. oktoobri peale.

Sellest peakoosolekust, 11./X.25. a. Tallinnas, Kalevi Seltsi ruumes, Gonsiori tän. Nr. 4 — võttis osa vähem nõutavast arvust peakoosoleku ärapidamiseks, — 96 seltsi liiget liigete üldarvust 1802 liikmest. Koosolek oli määratud kell 12.30 peale, kuid algas, sellekohase märkuse põhjal koosoleku kutsel, kell 13.05 ilmunud liikmete arvuga arvestamata. Päevakorras olid: aruanded, põhikirja muutmine, 1926 a. liikme- ja sisseastumismaksu määramine, 1925 a. eelarve, juhatuse ja revisjonikomisjoni valimine ja jooksvad asjad. Lahkuva juhatuse esimees, hra Dr. Lübeck andis aru juhatuse tegevusest, millega juba eelpool tutvunesime. Jääb veel tähendada 1-meseks oktoobriks kokkuvõetud aruandega Seltsi rahalise ja varanduslise seisukorra kohta:

T u l u d :

Liikmemaks	Mrk. 135.000.—
Sisseastumismaks	„ 45.000.—
Perek.-abiraha suvekoloniiis viibivate laste pealt	„ 39.000.—
Toetus hoolek. min. poolt	„ 200.000.—
„ riikl. põlevkivi tööstuse poolt	„ 100.000.—
„ A.-S. Molse kaudu	„ 40.000.—
„ Riigivanema poolt	„ 100.000.—
„ Tapa sõlme raudteelaste poolt	„ 69.000.—
„ Narva jaama teenijate poolt	„ 1.000.—
„ Hinnaalandusega ostude pealt	„ 14.089.—
Suvepidu einelaua sissetulekust	„ 4.325.—

Tulu kokku Mrk. 748.120.—

Annetused natuuras:

- 1) Vabrik. omanik hra M. Lutherilt: 2 pesukappi ja 50 tooli.
- 2) Raudteelaste Tarvit. Ühisuselt: kogu puust taburetised, kottisid ja ainete müük ilma vahekasuta.

K u l u d :

Laste suvekolonii:	
a) Sissesade	Mrk. 336.516.50
b) Toitlustamine	„ 276.113.50
c) Majapidamine ja pesupesemine	„ 24.970.—
d) Palgad	„ 15.000.—
e) Mitmesugused	„ 68.555.—
Toetusrahad palvete põhjal	„ 4.000.—
Kantseleikulud	„ 6.485.—
Ülejääk 1. X. 25. a.	„ 16.480.—

Kokku Mrk. 748.120.—

Ajutise juhatuse tegevust ja aruannet kiidetakse ilma sõnavõtmata heaks. Põhikirja muutmise kohta antakse veel mõned juhtnõõrid ja tehtakse uuele juhatusele ülesandeks järgmisele peakoosolekule muudetud põhikiri kinnitamiseks esitada. 1926. a. liikmemaksuks määratakse mrk. 100.—, sisseastum. maksuks mrk. 25.—.

1925. a. eelarve kinnitatakse:

Tulud	Mrk. 850.000.—
Kulud	„ 773.000.—

Ülejääk Mrk. 77.000.—

Juhatuse valitakse 9 liiget, neist üks Tapalt, teine Tartust. Valitud said: hrad Dr. Lübeck, ins. Reinok, Tuppits, Dr. Suija (Tapalt), Seeberg (Tartust), Dr. Kukk, Melencuk, Tustiit, Janter.

Kandidaatideks hrad: J. Trepp, Johanson, Palm, Vokk, Jõggi, Kallau.

Revisjonikomisjoni valitakse hrad: Mänd Pitsner, Rukki.

Jooksvate asjade all tulid arutusele ja otsustati naiskomitee asutamine ja suvepidude igaaastane korraldamine.

Sellega lõppes ajutise juhatuse tegevus ja algas

Seltsi tegevuse teine järk alalise juhatusega.

Peakoosolekul valitud juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed jaotasid omavahel ametid järgmiselt:

Seltsi juhatuse esimeheks hra ins. V. Reinok, abiks Dr. Lübeck.

Laekahoidjaks hra Melencuk.

Sekretäriks hra Tuppits, abiks hrad Tustiit ja Janter. (järgneb).

Välismailt.

Saksa positeenijate matusekassa 100 aastane.

Üks saksa riigiposti heategevatest asutustest — positeenijate matusekassa võib tänava oma 100 aastase tegevuse peale tagasi vaadata.

Terve aastasajangu kestel on kassa oma kasulikkudele olstarvet täitnud, makstes surnud liigete omastele toetusraha kuni 2000 Rm.

Nagu teisedki heategevad asutused ja kinnitusseltsid nii kannatas ka matusekassa inflatsiooni ja rahavääruse languse tagajärjel, mis töösse 1923 a. lõpul seisaku tõi. Kuid raha kuld-marga alusele seadmisega, alustas ta tegevust 1. apr. 1924. a. uue jõuga. Pind oli selleks kohasem kui varemalt, ametnikud olid raha väärtuse langemise tõttu kõik oma varanduse, kes seda koguda olid jõudnud, kaotanud ja tundsid hädalist vajadust toetuse järele haiguste- ja surmajuhustel.

Kassa aastaaruannete järele on uuesti üle 10.000 kinnituse tehtud kuld-marga alusel, millest võib järeldada, et selle heategeva ettevõtte tähtsusest arusaamine teenijaskonnas ikka suuremat pinda võib.

Kinnitamisel on kõrgemaks vanusmääraks võetud 60 aastat. Ka alamteenijad, nagu kojamehed ja n. e. võivad kassa liikmeteks astuda.

Kinnitamist võib sõlmida 100, 300, 500 ja ülemmääraga kuni 2000 kuld-marga peale.

Põhikirja järele ei nõuta liikmeksastujalt arstifunnistust, vaid lepitakse sellega kui asutus teatab, et isik terve on. Arstifunnistust nõutakse ainult alamteenijatel. Kassast väljaastumine on põhikirja järele igal ajal võimaldatud. Aastamaks on vanusastmete järele ja tasutakse veerand aasta ette. Need, kes kolm aastat liikmed olnud, saavad oma vabatahtlikul lahkumisel kassast ühe osa sisse maksetud osamaksudest tagasi. Matusekassa kohustused oma liigete vastu algavad ühe kuu pärast peale kinnitamist, mis niipea aset leiab, kui esimene osamaks tasutud saab. Peale ühekuulist mõödumist maksetakse mõtuseraha kinnitussumma kohaselt täies ulatuses välja, igaljuhusel saab vähemalt sisse makstud osamaks välja antud.

Ülemaloodud read Saksa positeenijate matusekassast on selleks toodud, et levitada ja õhutada ka meie teenijaskonnas mõtet sarnase heategeva ettevõtte asutamiseks. Nagu tegelik elu ja Saksa ametvendade eeskujul näitab, on vajadus sarnase asutuse järele hädatarvilik. Nii mõnedki perekonnaliikmed saaksid raske löögi puhul toetust ja abi, mis nende rasket seisukorda aitaks pehmendada ja parandada.

Pühade „õnnesoov“.

Mõnes peavalitsuses on viisakaks traditsiooniks ametkonnale pühiks õnne soovida. Ka postiametkonna ajaloos pole sarnased viisakusavaldused fund-

mata. Mõödunud kevadepühade eel fervitas aga posti peadirektor teenijaskonda õige omapärasel viisil, nõudes s. a. 7. aprillil ringkirjaga nr. P/5 postiasutuste avamist publikule teisel jõulu-, kevade- ja suvistepühil. Tõesti omapärane pühadeõnnesoov teenijaskonnale!

TRÜKIKODA DEVIS ja MAGNUS

Tallinnas, Lai tän. 38
Telefon 18-16.

Igasuguste **trükitööde** valmistamine asutustele, äridele ja tööstustevõtetele. Ajakirjade, broschüüride ja raamatute trükkimine.

Keskkubi einelaud

Mundi tän. 3.

Maitsevad toidud, eriti lelit. Soojad toidud hommikuks kella 1–1 õöseni. Lõunad kella 1–5; soovi peale kaardi järgi kõögist igal ajal. Teisipäevadel ja neljapäevadel järjekindlalt muusikaõhtud segaettekanetega ja tantsuga. Algas õhtul kell 9, lõpp kell 3 homm.

Positeenijate palgad ja elukallidus Austraalias.

Kuna väljarändamine Austraaliasse viimasel ajal laialt maad on võtnud, siis tohiks teatavat huvi pakuda sealse palgaolud ja elukallidus, mille kohta alljärgnevas tabelis üksikasjalised andmed avaldame, mis olid maksvad 1. märtsil 1926 a.:

	naelsterlingites	Am. dollar.
Kirjakandja	19.18.4	96.80
Sorteerija	24.11.8	119.48
Letiameetnik	24.11.8	117.05
Asutuse ülem, kes 50—100 inimest juhatab	72.18.4	354.38
Koristaja (naister.)	9. 6.4	45.28
20-aastane telegrammikandja	11. 8.4	55.49
Telegrafist	27.11.8	134.06
Telefonist	m. 13. 3.4	m. 63.99.
	n. 15.16.8	n. 76.95
Mehaanik	36. 8.4	176.99

Hinnad:

	S. d.	Am centid.
1 värske kanamuna	0.3	6,08
1 liiter rööska piima	0.7	14,26
1 klgr. lauavõid (parem sort)	3.4	81,00
1 „ leiba	0.6,1	12,42
1 „ nisujahu (parem sort)	0.5,5	11,34
1 „ loomaliha, kontideta	2.2,6	54,00
Korteri üür (3 tuba, köök, vannit.)	400.0	

1 kuu peale suurema ajalehe tel-

limine	3.0	72.90
Sissepääsu kaart moods. kinosse	2.5	58.81

Teenijatel on pensioni saamise õigus. Surma puhul maksetakse teenija perekonnale toetusraha ja hoolitsetakse tema eest. Lapse pealt maksetakse igakuulist abiraha £ 1 s 1 d 8. Linnas kui maal maksetakse ühesugust palka, seega puuduvad elukallidus-rajoonid.

Mitmesugused teated.

Karl Dreimann 25 aastat raudteenistuses.

14. (1.) märtsil 1927 a. möödus 25 aastat kui Eesti vabariigi raudteede 6 liini jaoskonna I piirkonna teenmeister Karl Dreimann algas oma teenistust raudteel, mil puhul ei oleks vast ülearune heita pilku tema tegevusse.

Herra Dreimann astus kitsaroopalise raudtee teenistusse oma kodukoha läheduses Ruhja Jaama piirkonnas (praegu Läti piirides).

Olgugi, et sel ajal kitsaroopalisel raudteel, samuti nagu teisteski asutustes suurt venestuse poliitikat aeti ja peale selle kitsaroopalisel ka veel Poola rahvusest ametnikkudel ülvõim oli, läks omegi energilisel noormehel korda kaunis kiiresti oma hoolsuse tõttu teenistuses edusamme teha, ning juba 1907 aastal oli temal teemeistri kuise saavutatud ja ta sai Olustverre teemeistri kohale määratud.

Teenides kaks aastat Olustveres, sai hra Dreimann hoolsa ja asjatundliku teenistuse tõttu oma ülemuste lugupidamise ja tähelepanu osaliseks, nii et ta 1909 a. Tallinnasse teemeistriks ümber paigutati. Kauemat aega ametis olles Tallinnas, kui suuremas tegevuse ja liikumise piirkonnas, sõja ja segaduse aastatel, raudtee ainelise ja materjaalse kitsikuse juures, tuli hra Dreimann'il kui tööde juhatajal ja organiseerijal ohverdada palju energiat ja väsimata tööd, et kõigist raskustest üle saada, oma teenistuse ala soovitud kõrgusel hoida ja oma kohusetruuduse ning hoolsusega riigile ja ühiskonnale kasulik olla.

Seda kõike on juubilar suutnud saavutada laiemal määral, mida näitab tema laimata teenistus kitsaroopalisel.

Kõik hra Dreimann'i kaasteenijad, kui ka eraisikud, kellelel temaga kas teenistuse ehk erasjus on kokkupuutumist olnud, tunnevad teda kui vastutulelikku, õiglast ja heasüdamlist inimest ning kui ausat, kohusetruud ja tüdimata ametnikku. Juubilar on oma kaasteenijate täie lugupidamise osaline

Preemiate maksmine postiametkonnas.

Kellel on sellest kasu?

Selle pealkirja all avaldatud artiklis leiab „Vaba

Maa“ 17. veebr. k. a. postiametkonna preemiate, kõneledes muu seas järg mist:

„Kahjuks peab tähendama, et nagu mõne suurema asutuse koosseis näitab, preemia saamisest teenijatel tegelikult praegusel ajal — kus töönormid niivõrd täpselt välja kalkuleeritud, et mõeldav ei ole tööd ära teha vähema koosseisu juures, kui normide kohaselt välja arvatud, — juttu ei saa olla. Peamiselt võiks kokkuvõidu loota maa-asutuste arvel. Postipeavalituse ametnikkudele pakub preemia seadus siiski mõnesuguseid soodustusi, kuna nendele 4 protsenti iga asutuse kokkuvõidust arvatakse, ilma et neil pruugiks selleks vähemalki vaeva näha.

Asutustele teeb aga preemiate väljaarvamine rohkem peavalu ja tööd, kui see asi iseenesest väärt on. Nii on preemiate määruse juurde lisatud selgitusi, kavasad, nimestikke, kalkulatsioone, mitmesuguseid statistilisi andmeid jne. tervelt 12 suurt lehekülge täis, mis kõik täidetud peavad saama.

Üldiselt ollakse arvamisel, et see preemia seadus tegelikus elus ei riigile ega teenijaskonnale midagi anda ei suuda.“

Preemiaahimulistele võiks niipalju veel juurde lisada et posti peavalituse ametnikud umbes kaks korda enam hakkaks saama, kui oisekohesed preemia sünnitajad kohtadel. Nii selgub umbkaudsel kalkuleerimisel.

Huvitav!

Täiesti teaduslik!

Okkultist-astroloog

Maikäfer (Maev)

Võtab vastu tellimisi isiklikult ehk posti teel täielikkude, täpsete astroloogiliste horoskoopide kokkuseadmiseks. Määrab ära iseloomu ja saatuse üksikasju, sündimismomendi, sündimisekoha, käejoonte, käekirja ja Egipti Taro kaartide järgi.

Tallinn, Niguliste tän. 10, krt. 6-a.

Kõnet. äripäev kella 10-3 ja 5-7, pühap. 1-5.

Kuidas Haapsalu raadiojaama ülem ühes posti peavalitsusega ametnikkudele teenistuse järkusid määrab?

1925. a. sept. kuus võeti Tallinna ranna raadiojaama väljastpool posti-ametkonda ajutise lööjõuna teenistusse ametnik J. K., määrates teda I-se A järgu ametniku palga peale. Mõõdusid 7—8 kuud ja J. K. ülen dati I-se järgu kiirloomõtjaks raadiotelegraafi alal.

Tähendatud ametniku teenistusse võtmine ja kõrgendamine väärib tähelepanu ja on iseäralik sellepärast, et kui teised, postiametkonnas teenivad raadiotelegrafistid samalt peavalitsuselt ametijärgu kõrgendusi paluvad, siis neile sealt vastatakse, et olete veel liiga lühikest aega postiametkonnas teeninud, meil on esimese järgu kiirloomõtjad (Huges'istid), kes 15—20 aastat posti-telegraafi alal teeninud on, peate Euroopa keeli (Inglise ja Prantsuse) oskama, teatud kiirusega töötada võima j. n. e.

Kui nüüd küsida, kas vastab nimetatud J. K. nendele nõuetele, siis peab vist küll Haapsalu raadiojaama ülem ja samuti posti peavalitsuse ülem tunnistama, et ei.

2-se jaanuari s. a. õhtul umbes kella 11 $\frac{1}{2}$ ajal teatas Helsingi telegraafi kontor Tallinna peatelegraafi kontorile telefoni teel, et üks laev radio teel Tallinna rannaraadio jaama juba pikemat aega, umbes 1 $\frac{1}{2}$ tundi, kutsus. Kuna aga laev mitmekordse kutsu peale Tallinnalt vastust ei saanud, palus see Hangõ ranna raadiojaama ka Tallinnat kutsuda, mida ka Hangõ tegi. Kui ka Hangõ Tallinnalt vastust ei saanud, palus viimane Helsingit kaabli kaudu Tallinnale loost teatada. Tallinna peatelegraafi kontoris teenistuses viibiv aparadi toa vanem Helsingilt ülalkirjeldatud teadet saades, kõlistas kohe Tallinna peatelegraafi kontori ja ranna raadiojaama vahelise otsekohe telefoniga ranna raadiojaama, et aga sealt ei vastatud, tegi aparadi toa vanem seda sama teise telefoniga läbi linna keskjaama, kui ka see mitmekordse kõlistamise ja ootamise peale vaatamata tagajärgi ei annud, kutsuti ranna raadiojaama veel lõpuks morse kaudu, kuid ikkagi tagajärjeta. Telegraafi vanem jäi ootama, ehk on vast ranna raadiojaamas teenistuses viibiv ametnik natuke kuhugi välja läinud. Kui veel mitu korda ühel ja teisel telefonil oli katsutud ranna raadiojaamalt elumärke saada ja seda ikkagi ei saadud, teatas telegraafi vanem telefonil asjast ranna raadiojaama lähedal asuvasse Balti puuvilla vabriku poliitise jaoskonda ja palus poliitise-nikku raadiojaama vaatama minna, et kuidagi selgust saada, milles seisab viga. Umbes 10 minutid peale seda kui loost poliitisele oli teatatud, ilmus raadiojaama ametnik telefonil peatelegraafi kontorile. Ranna raadiojaamas oli teenistuses J. K.

Ülalkirjeldatud „hoolsale teenistusele“ krooniks ilmus 21. sel jaanuaril s. a. ranna raadiojaama ruume

sama jaamaülemale allkirja kandev määrus, millega sama J. K. (ei tea kas „viimasel ajal raadiojaamas ettefulnud väärnähtuste puhul“) vanemaks ametnikuks määratakse ja teistel, alamatel, tuleb vastuvaidlemata tema korraldusi täita. Kui nüüd ametnik, kes sarnase lubamata lohakusega oma otsekohe teenistuse alal hakkama sai, ei politseiga tuli teda taga otsida, teiste korralikumate ametnikkude vanemaks määratakse, siis peab küll küsima, kuidas ja kui heameelega saavad teised tema korraldusi täita? Kas on siin tahetud teisa ametnikka lihtsalt pilgata ja narrida, või on siin mõne arusaamatusega tegemist? Igatahes võiks oletada, et ranna raadiojaama ülemal 2-se jaanuari sündmus „vanema ametnikuga“ teadmata on, muidu vast sarnast määrust välja poleks pandud.

Üldiselt peab tähendama, et posti peavalitsus raadio kiirloomõtjate ametnikkude palgajärkude jaotusega mitte õieti ei talita. Meie naaberriikides ja üldse igalpool on raadiotelegrafistid teistest telegraafi ametnikkudest palga poolest märksa paremal kohal, kunas aga meil asi ümberpöördukt on.

Tohiks loota, et posti peavalitsus vast kord ehk oma mitmekordsetest väärsammudest ametnikkudele teenistuse järkude kõrgenduse andmise suhtes aru hakkab saama ja tehtud vigu veel kuidagi parandada püüab.

Postiasutustest, mis 15 korda aastas revideeritakse.

Postiagentuuride arv on viimasel aastatel jõudsasti kasvanud. Väiksete kuludega on nende läbi lähemale ümbrusele saavutatud suured soodustused. Kuid agentuuride tegevuse järelvalve kulud võiksid vähemad olla.

On maksev kord, et agentuuri igakuused dokumendid ja registrid saadetakse järgmisel kuul kontrollkontori, kus need läbi revideeritakse. Nii sünnib see 12 korda aastas. Et saa jääda agentuuri asjaajamises ükski viga ega eksitus vabele, kuna kontrollkontoris neid kohe järgmisel kuul üles leitakse. Peale eelnimetatud 12 korda revideerimise on korraldatud, et agentuuri kohapeal veel 3 korda aastas revideeritaks. See on ikkagi palju. Jatkuks ühesi korras aastas. Et dokumendid iga kuu ära saadetakse, siis ei ole koha peal, peale jooksva kuu asjaajamise, midagi revideerida. Kuid eeskirja põhjal tuleb ikka kohale sõita, mis riigile kaunisti kulu teeb. Et mõõdunud eelarve harutamisel riigikogus ette toodi just mitte produktiivsete kulude tõusu, nagu päevarahad, söidukulud, — näib sel tõtt olema ka postiametkonna kohta. Väga hästi võiks $\frac{2}{3}$ eelnimetatud kulusid ära jääda, ilma et agentuuri asjaajamise kord selle all kannataks. Aastas 12 revideerimist kontoris ja 1 kord koha peal jatkub agentuuride vaheldase tegevuse kohta.

Postkontorite revideerimist on määratud samuti teostada 3 korda aastas koha peal. Ka siin võiks seda arvu vähendada, esialgu kahe peale aastas. Kontorite juhtimine on vilunud ülemate kätes, kes igaüks oma asutuse hea nime pärast korraliku asjaajamise eest hoolit kannab. Selle tõttu võib ka väliskontrolle harvem olla, kas 2 ehk koguni 1 kord aastas.